LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LIBRARY
JAN 07 1983
STATE HISTORICAL SOCIETY OF WISCONSIN

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 51 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, GRUODŽIO [DECEMBER] 31, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

Masiniai protestai Čilėje
TSRS kreipiasi į pasaulį
Brandtas sveikina TSRS
Mūsų gili užuojauta
Kinija sveikina Tarybų Sąjungą
Mūsų obalsis su Naujaisiais Metais

IEVA MIZARIENĖ

Visuose didesniuose miestuose Čilėje įvyko masinės prieš-fašistinės demonstracijos. Protestantai reikalavo valdžios nuimti valstybės apgulimą, panaikinti slaptąją policiją, paleisti visus politinius kalinius iš kalėjimų, leisti egzilams grįžti namo ir kuogreičiausiai stengtis sulaikyti infliaciją ir nedarbą.

Nepaisant šimtų areštų, nebuvo jokių žymių, kad protestai menkėja.

□

Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos generalinis sekretorius Juri Andropov pasiulė prezidentui Reagan naują taikos planą sumažinti branduolinius ginklus Europoje.

Andropovas pasakė, kad Tarybų Sąjunga pasiruošusi sumažinti strategiškus ginklus 25 procentais. Bet į tai JAV administracija rimtai—nė žodžio.

□

Willy Brandt, Social Demokratų pirmininkas Vakarų Vokietijoj sveikina TSRS už jų ginklų sumažinimą. Brandt sakė, kad jis "su giliu apgailestavimu" žiūri į Vakarų sostinių išsireiškimus nekreipt dėmesio į Tarybų Sąjungos propozicijas. Brandt ragina Vakarų šalis studijuoti tarybines propozicijas ir bandyti prieiti prie konkrečių derybų.

□

Per keletą savaičių du mūsų amerikiečių gerai pažįstami tarybiniai draugai neteko artimųjų.

Aldonos Juškienės mamytė mirė Lietuvoje ir žurnalisto Sigito Krivicko tėvas mirė prieš pat žiemines šventes.

Giliausia mūsų užuojauta abiem draugam ir jų artimiesiems.

□

Kinija suruošė priėmimą pagerbti Tarybų Sąjungos sukakties 60-metį. Dalyvavo Wulanfu, politinio biuro centralinio komiteto Kinijos Komunistų Partijos ir Nacionalinio Liaudies Kongreso pirmininkas, taipgi dalyvavo ir daugiau žymių partijos narių.

□

Dar sykį linkime visiems mūsų skaitytojams, rėmėjams, bendradarbiams laimingų, sveikų ir darbingų 1983-ųjų Naujųjų Metų. Tegu jie atneša mums ryžto tęsti mūsų taip svarbų darbą.

Los Angeles. — Po keturių su puse mėnesio užtrukusios investigacijos vietos prokuroras Jack Van de-Kamp pranešė, jog pagal turimus duomenis Marilyn Monroe 1962 m. nusižudžiusi pati. Tik neaišku, ar ji tyčia ar netyčia paėmusi perdidelę vaistų dozę. Savo 29 psl. pranešime prokuroras paneigia bet kokias prielaidas, jog ją nužudęs kas nors kitas ar kiti.

LAIMINGŲ IR LINKSMŲ NAUJŲJŲ 1983 METŲ VISIEMS SKAITYTOJAMS, RĖMĖJAMS IR BENDRADARBIAMS

Arafatas susitiko su Austrijos kancleriu

Palma de Mallorca, Ispanija. — Daugiau kaip tris valandas užtruko PLO vado Yasser Arafato susitikimas su Austrijos kancleriu Bruno Kreisky pastarojo vasaros viloje netoli nuo provincijos sostinės. Jiedu diskutavo PLO ir Izraelio karo belaisvių pasikeitimą. Vėliau Arafatas kalbėjo su spaudos atstovais ir sakė, jog jis nori, kad Europos valstybių vyriausybės pradėtų spaudimą į Ameriką, kad ji atsisakytų remti Izraelį.

"Kaip gali Amerika suderinti savo paramą 1,500 Falkland-Malvinų salos gyventojams, tuo pačiu laiku paneigdama penkių milijonų palestiniečių teisę į laisvę ir nepriklausomybę",—klausė jis.

Nei Arafatas, nei kanclerio raštinė nieko nepranešė dėl karo belaisvių pasikeitimo, bet vėliau radijas skelbė, jog Austrijos kanclerio rūpesčiu ir tarpininkavimu pasiekta susitarimo ir kad netrukus prasidės konkretūs darbai. Pasitarimai dėl belaisvių pasikeitimo anksčiau vyko Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui tarpininkaujant, bet Izraelis paneigė, kad jo atstovai būtų buvę tiesiogiai susitikę su PLO.

Kancleris yra vienas iš pirmųjų Vakarų Europos vyriausybių lyderių, kuris ne tik susitinka su Arafatu, bet ir ragina kitus pripažinti Palestinos Vadavimo Organizaciją legaliu palestiniečių atstovu, kartu kviesdamas palestiniečius pripažinti Izraelio teisę egzistuoti.

Atleis 10 tūkstančių plieno darbininkų

Lackawanna, N. Y. — Bethlehem plieno korporacija, savo diduma antra Amerikoje, paskelbė, kad savo dviejose liejyklose sumažins gamybą, ko pasėkoje darbo neteks apie 10 tūkstančių darbininkų.

Ateinančių metų pabaigoje korporacija uždarys savo liejyklą, esančią Lackawanna, N. Y., kur bus atleista 7,300 darbininkų. Ši liejykla veikė 82 metus ir buvo pati seniausia visoje Amerikoje. Kita liejykla, kuri taip pat bus paliesta, yra Johnston, Pa. Tenai darbo neteks apie trys tūkstančiai darbininkų.

Korporacijos vadovybė sako, kad šitie pakeitimai būtini, nes užsienio konkurentai iš Vokietijos ir Japonijos su savo modernia technika stumia iš rinkos amerikiečius.

Washington. — Prez. Reagan, susitikęs su spaudos reporteriais tuojau pat, kai tik Kongresas patvirtino gazolino taksus, pareiškė, kad apie 320 tūkst. žmonių gaus darbo. Nauji gazolino taksai, numatoma, atneš apie $5.5 bilijonus, kurie bus naudojami kelių ir tiltų taisymui.

Ragina britus atsisakyti branduolinių ginklų

London. — D. Britanijos anglikonų bažnyčios galva—Canterbury arkivyskupas Dr. Robert Runcie savo kalėdiniame pamoksle pagyrė demonstrantus, kurie protestuoja prieš JAV branduolinių raketų dislokavimą. Jis pasmerkė D. Britanijos vyriausybės daromas išlaidas ir gaišinamą laiką branduoliniams ginklams. Jis tvirtino, kad branduoliniame kare neliks laimėtojų ir kvietė padaryti galą toms visoms kalboms apie branduolinius ginklus, nes tai veda į beprotybę.

Sis Dr. Runcie pamokslas susilaukė nemažo atgarsio britų politikų ir vyriausybės narių tarpe. Griežtai reagavo Užsienio Reikalų ministerija. Ministras Julian Amery padarė pareiškimą, kuriame sako, kad "taika Žemėje ir gera valia puikus sentimentas, bet nuo to eiti prie vienašališko nusiginklavimo yra pavojingas žingsnis tam, kuris nepilnai susipažinęs su karine strategija".

Ministras sako, kad toks Canterbury arkivyskupo žodis, kad ir netyčia, suteikia padrąsinimo visiems, kurie yra priešingi premjerės Margaret Thatcher susitarimui su Amerika dėl jos branduolinių raketų dislokavimo. Panašios raketos ketinamos dislokuoti ir kitose NATO šalyse. NATO oficialiai neseniai buvo paskelbusi, kad tos JAV raketos nebūtų dislokuojamos tik tuo atveju, jei Tarybų Sąjunga sutiktų išardyti savo SS-20 vidutinio siekimo raketas.

Ši arkivyskupo sukeltoji kontroversija jau yra antra pastarųjų mėnesių laikotarpyje. Anksčiau jis aštrios kritikos buvo susilaukęs už tai, kad tyčia išmetęs žodį "pergalė" iš savo pamokslo, kurį sakęs per pamaldas, laikytas už Falkland-Malvinų kare žuvusius karius.

Arkivyskupas, kuris yra apdovanotas britų kariniu kryžium už pasižymėjimą II Pasaulinio karo metu, kaip spauda rašo, savo pasisakymuose prieš ginklavimąsi seka bendrą britų dvasininkų nuotaiką.

Maskva. — JAV ambasadorius Arthur Hartman buvo susitikęs su Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministru Gromyka, norėdamas daugiau patirti apie TSRS Komunistų Partijos gen. sekretoriaus Jurijaus Andropovo neseniai paskelbtą nusiginklavimo planą. Jame Andropovas sakė, kad TSRS sumažintų savo branduolines SS-20 raketas iki 162 vienetų, tiek, kiek jų turi D. Britanija ir Prancūzija, jei JAV atsisakytų dislokuoti savo branduolines raketas NATO šalyse.

Tarptautinė pagalba žemės drebėjimo aukoms

United Nations. — Gruodžio 13 d. Yemene įvykusio žemės drebėjimo aukoms pagalba daiktais ir pinigais plaukia iš viso pasaulio.

Jungtinių Tautų Pasaulinė Maisto Programa paskyrė apie vieną milijoną dol. bet daugiausia pagalbos atėjo iš Saudo Arabijos, kuri Yemenui paskyrė apie $30 milijonų vertės pagalbos įvairiomis prekėmis tame tarpe maisto produktų, drabužių ir palapinių.

Amerikos agentūra, padedanti civilizacijoje atsilikusioms šalims, lėktuvais pasiuntė Yemeno žmonėms apie vieno milijono dol. vertės prekių, jų tarpe yra palapinės, vandens tankai ir dizelio generatoriai gaminti elektrai.

Didžiausia pagalba iš nevalstybinių organizacijų atėjo iš Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus, kuris pasiuntė į Yemeną $1.5 milijono vertės palapinių, drabužių ir medikamentų. Catholic Relief Services organizacija, kuri jau 11 metų, kai darbuojasi Yemene su savo maitinimo ir sveikatos centrais, dabar asignavo $156 tūkst. Be to, ši organizacija dabar pasiryžusi Amerikoje sutelkti pakankamai lėšų atstatyti daliai iš žemės drebėjimo metu sunaikintų 274 kaimų.

Lesotho prašo pagalbos prieš Pietų Afrikos puolimus

Jungtinės Tautos. — Savo jaudinančioje kalboje, kurią daug kas lygina su Abisinijos imperatoriaus Haile Selassie kreipimusi į Tautų Sąjungą, prašant pagalbos prieš fašistinę Italiją II Pas. karo išvakarėse, Lesotho karalius Moshoeshoe II apeliavo į pasaulio sąžinę.

Jis prašė tarptautinės pagalbos prieš Pietų Afriką, kuri gruodžio 9 d. pasiuntė ginkluotus būrius į Lesotho sostinę Maseru ir nužudė 42 asmenis. Pietų Afrika tvirtina, kad ši kariška akcija buvo įvykdyta norint apsidrausti, kad Lesotho teritorijoje egzilyje gyvenantys Pietų Afrikos Tautinio Fronto kovotojai nustotų puldinėti.

Lesotho karalius aiškino, kad žuvusiųjų tarpe yra daug vaikų, moterų ir mokinių, kurie buvo nužudyti pakeliui į mokyklą.

Lesotho yra neturtinga valstybė, iš visų pusių apsupta Pietų Afrikos respublikos.

Jungtinių Tautų Saugumo Taryba visais balsais pasmerkė Pietų Afrikos veiksmus, reikalavo, kad būtų atlyginta už padarytus nuostolius turtui ir gyvybei ir patvirtino Lesotho teisę teikti azyliaus teisę rasistinės Pietų Afrikos aparteido aukoms.

Lesotho Afrikos Tautinio Kongreso kovotojai prisiekia atkeršyti Pietų Afrikai už jų narių nužudymą.

Naujasis angliakasių prezidentas pradėjo darbą

Charleston, W. Va. — Gruodžio 22 d. čia prisaikdintas naujasis ir jauniausias amžiumi seniausios darbo unijos—United Mine Workers of America prezidentas. Tai 33 metų Richard Trumka, pereitą mėnesį įvykusiuose unijos rinkimuose nurungęs buvusį prezidentą Sam M. Church Jr.

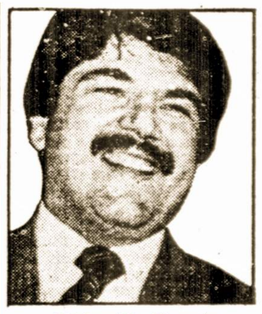

Richard L. Trumka

Iškilmėse dalyvavo daugiau kaip du tūkstančiai angliakasių ir jų šeimų narių ir West Virginia gubernatorius, John D. Rockefeller. Nedalyvavo betgi buvęs tos unijos prezidentas Church, kuris dar tik dieną prieš tai oficialiai pripažino rinkimus pralaimėjęs. Beveik visą mėnesį jis graižėsi ir žadėjo reikalauti, kad balsai būtų perskaičiuoti. Taip sunkiai jis skyrėsi su unija, kuri jam mokėjo $52 tūkst. algos. Dabar jam reikės vėl eiti į kasyklas.

Naująjį prezidentą gyrė gubernatorius ir bendradarbiai iš unijos vykdomojo komiteto. Savo kalboje Trumka žadėjo visą savo energiją paskirti unijos atstatymui. Jis yra advokatas, mokslus išėjęs pinigais, kuriuos jis kasyklose uždirbdavo per savo atostogas.

Trumka prieš rinkimus buvo nedaug kam žinomas, bet angliakasiams, nes žadėjo reformas, kurių jau seniai reikėjo. Angliakasių unijai šiemet sueina 92 metai. Vienu laiku ji buvo pati turtingiausia unija, bet dabar apie $300 tūkstančių iš savo kasos kas mėnesį ji išleidžia savo nariams, kurie yra atleisti iš darbo. Viso unijoje yra 160 tūkstančių narių, ir 42 tūkst. iš jų nedirba.

Naujasis prezidentas kalbėjo apie angliakasio vardo atstatymą. Pats dėvėdamas gražų kostiumą, jis atkreipė dėmesį ir į publiką, kurioje taip pat buvo gražiai apsivilkę angliakasiai, tardamas, kad jau seniai reikia užbaigti su paplitusiu angliakasio stereotipu, jog kaplys ir kastuvas yra jo simbolis. Bet labiausiai publika savo naujajam prezidentui plojo tada, kai jis pasakė, jog su kasyklų savininkais jis pradėsiąs naujus komunikacijos būdus, kad bus rūpinamasi paruošti naujas darbo sutartis be streikų grėsmės. Kaip žinia, nuo 1978 metų unija turėjo du nuostolingus streikus—vieną trukusį 77 dienas, o kitą—net 111 dienų. Dabartinė darbo sutartis baigsis 1984 m.

Maskva. — Tarybų Sąjungos 60-ies metų gyvavimo sukakties proga paskelbta amnestija įvairių rūšių kriminaliniams nusikaltėliams.

Washington. — Agrikultūros Departamentas pranešė, kad fiskaliniais 1983-iais metais Tarybų Sąjunga iš Amerikos nupirks 5.2 milijonų tonų grūdų.

Korėjos disidentas kritikuoja Ameriką

Washington. — Pietų Korėjos diktatorius prezidentas Chun Doo Hwan išleido į Ameriką gydytis opozicijos vadą Kim Dae Jung, kuris čia dabar ne tik dėkoja prez. Reaganui ir senatoriui Kennedy už spaudimą, kad ji išleistų, bet ir kritikuoja pačią Ameriką. Kim sako, kad JAV turėtų stipriau pasisakyti prieš žmogaus teisių paneigimą Pietų Korėjoje, o ne vien tenkintis vadinamąja "tyliąja diplomatija".

Kim, 57 metų, Amerikoje gydysis nuo artrito. Jis yra tapęs opozicijos simboliu nuo to laiko, kai Pietų Korėjos Centrinė žvalgyba jį buvo pagrobusi 1973 m. Pastaraįjį dešimtmetį jis yra praleidęs arba namų arešte arba kalėjime. 1981 m., prieš atvykdamas į JAV su vizitu diktatorius Chun jam dovanojo gyvybę, mirties bausmę pakeisdamas kalėjimu. Kim buvo kaltinamas kartu su kitais neva už samokslą nuversti valdžią. Su Kim į JAV atvyko jo žmona ir du sūnūs. Manoma, kad jam nebus leista sugrįžti į Pietų Korėją. Jo žmona spaudai pareiškė, kad jos vyras išmestas iš Korėjos prieš savo norą bendru Amerikos ir Pietų Korėjos valdžių sutarimu.

Tuo tarpu Seoule buvo pranešta, kad švenčių proga buvusi paskelbta amnestija ir paleista apie tūkstantis su viršum kalinių, kurių tarpe yra 48 disidentai.

Rinkimai Argentinoje ateinančiais metais

Buenos Aires. — Gruodžio 23 d. Argentinos prezidentas Reynaldo Bignone pranešė, kad karinė vyriausybė perduos valdžią civiliams po rinkimų, kurie įvyks ne vėliau kaip pirmą lapkričio sekmadienį ateinančiais metais. Vasario mėnesį būsiančios paskelbtos tikslios visuotinių, valstijų ir miestų rinkimų datos.

Karinė chunta paskelbė, kad paleidžiami 82 politiniai kaliniai. Nors tiksliai nežinoma, kiek iš viso politinių kalinių esama, bet spaudos komentatoriai tvirtina, jog kalėjimuose dar tebelaikoma 180 asmenų.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Sutinkant 1983 metus . . .

Dar vieni metai nusirito į istorijos lapus, ir naujieji, 1983, jau čia. Ką jie mums neš ir kaip apibūdinti 1982, kurie dabar jau praeities kronika?

Pradėkime nuo mūsų šalies.

Per 1982 metus vis platesnės Amerikos žmonių masės pradėjo įsijungti į kovą prieš reagonomiką ir į kovą už nusiginklavimą. Kova prieš Reagano ekonominę politiką auga spontaniškai visur. Kuo daugiau administracija pažeidžia dirbančiųjų žmonių interesus, tuo labiau didėja pasipriešinimas toms pastangoms. Pasipriešinimas auga bedarbių tarpe, darbo negalinčiame gauti jaunime, senyvuose žmonėse, kurie praranda dalį savo pensijų, rasinėse mažumose ir t. t. Tiesa, organizacijos, kurios logiškai turėtų tam pasipriešinimui vadovauti, dar neužėmė pakankamai kovingų pozicijų: unijos kelia savo balsą prieš republikonų ekonominę politiką, bet toli dar neužėmė tos vadovaujančios rolės, kuri joms tiktų. Panašiai tokios masinės (kad ir reformistinės) organizacijos Juodųjų tarpe, kaip tai NAACP, dar irgi neveikia pakankamai ryžtingai.

Kova už taiką ir nusiginklavimą, ypatingai branduolinį nusiginklavimą, iš kitos pusės, turi gan ryžtingą vadovybę, nors ji toli nesuvienyta: taikos jėgų priešakyje stovi tokios įvairios ir skirtingos jėgos kaip pacifistai, kairiečiai, didžiuma protestantų pastorių, didžiuma katalikų kunigijos, liberalai, nemenka dalis unijų ir t. t. Gerai, kad tos jėgos tokios įvairiaspalvės—tas rodo, kaip taikos reikalas yra brangus labai skirtingoms Amerikos gyventojų dalims, kurios kitais klausimais turi skirtingas pažiūras.

Kova prieš Reagano ekonominę politiką ir kova už nusiginklavimą, žinoma, nėra du visai atskiri dalykai—tos dvi kovos yra surištos bendro siekio: už geresnę, šviesesnę ateitį Amerikos žmonėms, prieš pelnagrobiškus išnaudotojus, prieš monopolijas, prieš militarizmą.

Niekas neabejoja, kad tos kovos aštrės šiais naujais metais, į kuriuos mes kaip tik įžengiame.

Žiūrint kitur: Tarybų Sąjunga per prabėgusius metus perėjo, pažymėjo ir paminėjo svarbius įvykius. Ji prarado savo ilgametį vadovą L. Brežnevą ir susilaukė naujo vadovo prie vairo—J. Andropovo; ji atsiekė naujų didžių laimėjimų kosmose ir metams baigiantis iškilmingai paminėjo savo 60-ą jubiliejų. Ji pagerino savo santykius su Liaudies Kinija ir dėjo daug pastangų švelninti įtempimą tarp jos ir JAV. Ji žiūri į ateitį su pasitikėjimu ir stovi pirmose gretose tų jėgų, kurios kovoja už taiką pasaulyje.

Su pasitikėjimu į ateitį einant į naujuosius metus žiūri ir likusis socialistinis pasaulis, nors negalima paneigti, kad ir socialistiniai kraštai per praeituosius metus susidūrė su įvairiomis problemomis. Liaudies Kinija kiek atitolo nuo taip vadinamos "kultūrinės revoliucijos" kraštutinių idėjų ir ieško kelių normalizuoti santykius su TSRS. Vietnamas tęsia sunkų atsistatymo darbą. Lenkija bando išsinarplioti iš komplikuotų ekonominių ir politinių problemų ir atstatyti sąlygas, kuriose masės atnaujins ryžtą eiti socializmo statybos keliu. Jugoslavija pamaži bet vis labiau artėja prie kitų socialistinių kraštų, o drąsioji mažutė Kuba be išgąsčio tęsia socializmo statymą čia pat, jankiško imperializmo panosėje . . .

Vakarų ir Pietų Europoje, kur kapitalizmas dar laikosi, reformistiniai socialistai, kitaip sakant—socialdemokratai, atsiekė nemenkų laimėjimų. Jie tęsė savo pastangas šalies vadovybėje Prancūzijoje, atsiekė svarbų laimėjimą Graikijos savivaldybių rinkimuose, kur jie irgi stovi prie vairo, ir stojo prie vairo Ispanijoje, pirmu kartu po pilietinio karo. Jie atgavo galią Švedijoje, nors ją prarado Vakarų Vokietijoje.

Beje, Prancūzijoje jie valdo koalicijoje su komunistais, o Graikijoje komunistai jiems padėjo laimėti, nors oficialės santarvės neturi. Bendrai, Europoje susirūpinimas dėl taikos vis auga, judėjimas už termobranduolinį nusiginklavimą stiprėja.

Afrikoje laisvės jėgos tęsė kovą prieš kolonializmą ir neokolonializmą. Pietų Afrikos rasistai, įdrąsinti ekonominės, karinės ir moralinės paramos, kurią jie gauna iš JAV Reagano administracijos, paaštrino priespaudą prieš juodąsias mases, karinius veiksmus prieš laisvasias Juodųjų respublikas jos pasienyje. Pietų Afrikos laisvės kovotojai atsakė smūgiais iš savo pusės: jų partizanai išsprogdino pirmąją Pietų Afrikos termobranduolinės jėgos gamyklą.

Azijos Artimuose Rytuose įvyko gal aršiausieji 1982 metų įvykiai,—Amerikos imperializmo paskatintos ir paremtos, Izraelio karinės jėgos įsiveržę į Libaną, užkariavo beveik pusę šalies, įstengė užkarti Libanui (ir vėl su JAV pagalba) dešinųjų krikščionių valdžią ir sunaikinti palestiniečių kovotojų bazes Beiruto srityje ir Pietiniame Libane. Tuo pačiu laiku JAV bandė sudaryti labiau konkretišką reakcinę santarvę Artimuose Rytuose, labiau formaliai sujungti Egipto, Saudi-Arabijos, Jordano ir Izraelio jėgas.

* * *

Mums, pažangiems Amerikos lietuviams, metų ataskaita turi ir savo problemas bei interesus. Mes esame dalis JAV darbo žmonių masių, bet tuo pačiu laiku turime ir savo specifiką. Kaip visas imigrantų grupes (išskyrus ispaniškai kalbančius imigrantus iš Karibų) mus liečia senosios kartos retėjimas, jaunesnės kartos neturėjimas. Nežiūrint to, mūsų skaitytojai, mūsų organizacijų nariai dabar beveik be išimties senosios kartos žmonės, įstengia išlaikyti kovingumą ir viltį. Senstame mes, bet idejos nesensta ir jos įkvėpia mus likti, bent dvasiniai jaunais. Mes netekome savo vyriausio "Laisvės" redaktoriaus Antano Bimbos, kurio mes gailiai liūdime, bet mes ryžtamės tęsti jo darbą.

Tad, su Naujaisiais metais mes sveikiname visus arti ir toli—savo ištikimus skaitytojus ir rėmėjus, plačiąją lietuvišką visuomenę šioje šalyje, savo brangią senąją tėvynę Lietuvą ir jos šaunuosius darbuotojus, kultūrininkus, darbo žmones, jaunimą ir, virš viso, visus geros valios visų tautybių žmones, kurie stoja už taiką ir žemės rutulio išsaugojimą nuo termobranduolinio karo pražūties.

Sveiki, 1983!

Liaudies valia—vienintelis kelias

APOLINARAS SINKEVIČIUS

Įnirtingas mūšis už Namibijos nepriklausomybę tęsiamas, o Pretorija ir Washingtonas ieško naujų būdų sutrukdyti šį procesą. Tiesa, Washingtono oficialūs sluoksniai JAV viceprezidento kelionės į Afriką išvakarėse teigė, kad Baltųjų rūmų atstovas išvyksta su nauju pasiūlymu, kuris padės išspręsti Namibijos klausimą. Pasiūlymo esmė buvo tokia—Namibijos liaudis negaus nepriklausomybės, kol iš Angolos nebus išvesti kubiečių kariuomenės būriai.

Iš esmės toks klausimo formulavimas yra netikęs. Ar galima rašyti lygybės ženklų tarp Pietų Afrikos Respublikos okupacijos Namibijoje ir kubiečių kariuomenės būrių Angoloje? Juk prieš PAR okupantus kovoja Namibijos liaudis, siekdama savo nepriklausomybės. Gi kubiečių kariai yra Angoloje šios šalies pakviesti, kad padėtų apginti angoliečiams jų nepriklausomybę ir laisvę. Pagaliau kubiečių parama Angolos liaudžiai atitinka Jungtinių Tautų įstatuose skelbiamus principus.

Afrikos, kaip ir viso pasaulio spauda plačiai komentuoja JAV viceprezidento vizito išdavas. Jose beveik vienbalsiai tvirtinama, kad pastaruoju metu ryšiai tarp Pretorijos ir Washingtono darosi tampresni. Juk ne be oficialaus Washingtono palaiminimo PAR režimas, kuris nuolat organizuoja provokacijas prieš jaunas kaimynines Afrikos šalis, gavo kredito daugiau kaip vieną bilijoną dolerių. Kita vertus, Pretorijai ir Washingtonui naudinga buvo pakurstyti žaizdrą Afrikos vienybės Organizacijos sesijos išvakarėse.

Visiems aišku, kad Namibijos klausimo niekas neišspręs, jei nesirems liaudies valia. Prisiminkime, kad **prieš penkiolika metų Jungt. Tautos atėmė iš Pietų Afrikos Respublikos mandatą valdyti Namibiją.** Tačiau PAR rasistai tarptautinių reikalavimų neįvykdė. Šį klausimą 1971 metais Hagoje svarstė Tarptautinis teismas ir priėmė sprendimą, kad PAR veiksmai yra neteisėti. 1976 metais J. T. Saugumo Taryba priėmė rezoliuciją surengti Namibijoje rinkimus, šiai tarptautinei organizacijai stebint. Ir ši J. T. rezoliucija liko neįvykdyta. Pietų Afrikos Respublikos rasistai bijo, kad Namibijos liaudis išsirinks savo valdžią ne iš okupantų ir JAV, Anglijos, Prancūzijos, VFR bei Kanados siūlomų marioniečių, o iš kovotojų už šalies nepriklausomybę.

Okupantai ir Vakarų Valstybės suinteresuoti išlaikyti Namibiją savo rankose, nes čia yra vienas geriausių pasaulyje deimantų telkinių, daug spalvotų ir retų metalų. Vakarų monopolijos surado ir ruošiasi aktyviai eksploatuoti milžiniką urano rūdos, tiesa rankas į šios šalies naftą ir gamtines dujas. Žodžiu, nei Pietų Afrikos Respublika, nei apsimetusios "broliškomis tarpininkėmis" JAV, Anglija, VFR bei Kanada nesiruošia Namibijos liaudžiai atiduoti tai, kas jai priklauso. Atvirkščiai, šios penkios NATO valstybės bendromis pastangomis žymiai sustiprino PAR kariuomenę, apginkluodamos ją naujaisiais tankais, bombonešiais, smogiamaisiais lėktuvais ir artilerija. Prieš šią reguliarią okupantų kariuomenę kovoja Namibijos liaudis, vadovaujama SVAPO organizacijos.

Pietvakarių Afrikos liaudies organizacija SVAPO susikūrė 1958 metais. Ji reikalauja suteikti Namibijai nepriklausomybę, ginkluota kova siekia išvyti PAR okupantus. SVAPO pasisako už demokratinės vyriausybės sudarymą iš pagrindinių gyventojų, už teritorijos vientisumą, rasinės diskriminacijos likvidavimą ir demokratinius pertvarkymus. Okupantai SVAPO organizacijos veiklą draudžia ir ginklu kovoja prieš Namibijos liaudies pajėgas.

PAR rasistai vykdo genocidą šios šalies gyventojų atžvilgiu. Jie naudoja "išdegintos žemės" taktiką, kovodami prieš Namibijos patriotus. Ypač po to, kai J. T. ir Afrikos vienybės organizacija SVAPO pripažino vienintele teisėta Namibijos atstove.

Pietų Afrikos rasistai tiek plečia savo agresyvią veiklą, kad įsiveržė į Namibijos kaimynę—Angolos Liaudies Respubliką. Nuo žemės paviršiaus jie nušlavė Šangongo miestą, barbariškai bombardavo Kahamės, Čibombos, Kuvelajaus gyvenvietes, užėmė provincijos sostinę Onživą. Per PAR aviacijos antskrydžius prieš Angolą žuvo daug pabėgėlių iš Namibijos ir angoliečių, sugriauta daugybė pastatų, mokyklų, ligoninių. PAR rasistus už šiuos agresyvius veiksmus pasmerkė visas pasaulis. Afrikos valstybių reikalavimu 1981 m. rugsėjo mėnesį buvo sušaukta J. T. Saugumo Taryba. Už revoliuciją, kuria smerkiama PAR agresija prieš Angolą ir reikalaujama iš jos nedelsiant išvesti visą okupantų kariuomenę, balsavo trylika iš penkiolikos J. T. Saugumo Tarybos narių. Tačiau rezoliucija nebuvo priimta, nes JAV pasinaudojo veto teise. Balsuojant susilaikė Anglija, Washingtonas ir Londonas, jau nekalbant apie PAR, kas dar kartą parodė, kad jaunų Afrikos valstybių interesai yra ignoruojami, kad JAV imperialistai ir jų sąjungininkai stengiasi paminti šio žemyno tautų laisvę ir nepriklausomybę.

Vakarų imperialistai atviai remia Pretorijos politiką prieš Afrikos tautų nacionalinį išsivadavimą ir jų nepriklausomybę. Užtat drausminti reikia ne Kubą ir Angolą, o Pietų Afrikos Respubliką.

SKAITYKITE IR REMKITE "LAISVĘ"

TSRS ir broliškų respublikų herbai

Kokia žmogaus amžiaus riba

Stembiausioje New Yorko mokymo įstaigoje, Columbia universitete, tris dienas vyko antrasis TSRS ir JAV gerontologų mokslinis simpoziumas. Jame buvo aptartos problemos, susijusios su ilgaamžiškumu, medicininiai, biologiniai, socialiniai šio reiškinio aspektai. Visapusiškai tirti senėjimo priežastis svarbu tam, kad laiku būtų galima užkirsti kelią kai kurioms ligoms, nustatyti demografines ilgaamžiškumo ypatybes.

Tarybinių gerontologų tyrimai yra pelnę tarptautini pripažinimą. Pagrindinis Tarybų šalies centras, tyrinėjantis ilgaamžiškumo problemas, yra TSRS Mokslų Akademijos Etnografijos institutas. Jungtinėse Amerikos Valstijose gerontologiniams tyrimams vadovauja Žmogaus tyrimo institutas.

— Mūsų tikslas,—pasakė tarybinės delegacijos narys, Gruzijos TSR Mokslų Akademijos Gerontologijos instituto eksperimentinės morfologijos skyriaus vedėjas Semionas Dalakišvilis,—ne registruoti atskirus ilgaamžiškumo čempionus, o studijuoti visą populiaciją pavyzdžiui, Abchazijos, kurios aukštas ilgaamžiškumo indeksas.

Simpoziumo dalyviai aukštai įvertino tarybinių mokslininkų pranešimus.

— Šis simpoziumas—labai reikšmingas renginys,—tardama baigiamąjį žodį, pareiškė Amerikos delegacijos vadovė, New Yorko žmogaus tyrima instituto profesorė Vera Rubin.—Sėkmę lėmė pranešimai apie ši svarbų darbą, kuris nuveiktas Tarybų Sąjungoje per pastaruosius trejus metus. Kartu vaisingai pasikeista nuomonėmis su Amerikos kolegomis, įvairių sričių specialistais, radusiais keletą produktyvių tolesnio bendradarbiavimo krypčių.

Sigitas Krivickas
Vilniaus "Tiesa"

ALFONSAS MALDONIS

AUKŠTOS GAIDOS

Tie keliai — lyg senos poemos,
Ir tie vingiai — lyg senos klaidos.
Bet širdy, jei jau taip paėmus,
Teišlieka vien aukštos gaidos.

Lieka tos, be kurių nebūtų
Žemėj šitaip tyku ir žalia,
Lieka tos, kur dainuodami jutom,
Kaip ant pirštų galų jos kelia.

Lieka tos, į kurias žemo tono
Žemos širdys nebejliejo.
Lieka tos, kur ne apie duoną —
Apie laisvę pirmiausia kalbėjo.

Lieka tos, kurios visą laiką
Į žygius tave kantriai ruošė,
Nes žmogaus atmintis išlaiko
Vien didybę ir tikrą grožį.

Nes gyvenimas šuoliais bėga,
Nes po mūšio vėl seka mūšis,
Nes, ir šilui išaugus, palieka
Vien tiktai išlekinės pušys.

LAIŠKAI

Gerbiamiesiems "LAISVĖS" redakcijos **darbuotojams**

Nuoširdžiausi sveikinimai ir linkėjimai Naujųjų 1983-jų Metų proga, visiems iš Lietuvos, nuo ilgamečio Jūsų laikraščio skaitytojo.

Ypač dėkingas esu čikagietei Valerijai SAMUOLIENEI-MOTIEJŪNAITEI, buvusiai mažų dienų draugei, už ilgametę "LAISVĖS" prenumeratą. Brangi mūsų draugystė tęsiasi nuo jaunystės dienų. Kada gyvenome Rygoje, mūsų abiejų tėvai buvo lengvieji vežikai (furmanai). Samuolienės motina buvo mano krikštomama. Po didžiojo Tėvynės karo Aleksas SAMUOLIS aplankė mus du kartus Lietuvoje, o vėliau ir V. SAMUOLIENĖ atvyko. O per "Laisvės" prenumeratą ligi šiol bendraujame.

Man teko garbė du kartu susitikti Lietuvoje ir su A. BIMBA, laikraščio redaktoriumi. Jis paliko brangių atminimų savo Tėvynėje. Užuojauta Jums Jo netekus.

Prieš pasaulinį karą Amerikon išvyko ir mano tėvo du broliai Steponas ir Juozapas VAJEGAI. Stepono Vajegos būta pažangių laikraščių bendradarbiu. Radau jo straipsnių "Kovos" laikraštyje. Dabar apie jį žinių nebeturime.

Dar kartą lietuviškas ačiū Valerijai SAMUOLIENEI ir Jums darbuotojai už gaunamą "Laisvę". Nors Ji apie du mėnesiu pavėluoja, kol pasiekia Lietuvą.

Jonas Steponas VAJEGA
Buvęs Kauno literatūros muziejaus darbuotojas
Kaunas

Gerbiama "Laisvės" redakcija

Likome labai nuliūdę perskaitę "Laisvės" laikraštyje išspausdintą užuojautą, dėl Juozo Kuicos mirties.

Norime iš visos širdies padėkoti Jums—"Laisvės" redakcijai, tuo pačiu ir draugams užjautusiems mus netekus mylimo dėdės Juozo Kuicos.

Būtume labai dėkingi, jeigu jūs—gerbiamoji redakcija, sužinotume adresą to žmogaus, kuris Juozą Kuicą palaidojo ir mums duotumėt žinią, arba patartume kokiu adresu mums kreiptis, kad apie tai daugiau sužinotume.

Jums dėkingi, velionio brolio dukterys ir sūnūs.

Tauragė
Gegužės 1-osios 28
Šturmai Vytui

Lietuvių kalba pasaulyje

Ar įsivaizduotumėte tokį pasaulį, kur žmonės nemokėtų kalbėti? Buvo laikai, kai žmonės nemokėjo rašyti. Pasaulio istorijoje žinomi laikotarpiai, kai neturėta privačios nuosavybės, nebūta valstybės. Tik nėra buvę žmonių visuomenės be kalbos. Be kalbos, kaip bendravimo, susižinojimo įrankio, neįmanoma įsivaizduoti žmonių gyvenimo ir ateityje.

Dabar mokslininkai visame pasaulyje priskaičiuoja apie tris tūkstančius kalbų. Jos labai nevienodos ir jas vartojančių žmonių skaičiumi. Pati stambiausia iš visų yra kinų kalba—ja šneka bemaž 900 milijonų žmonių. Anglų kalbą, kaip gimtąją, vartoja maždaug 300 milijonų, tačiau ją mokančių yra daugiau. Viena internacionalių kalbų yra ir rusų kalba—visų Tarybų Sąjungos tautų bendravimo priemonė.

Šalia kalbų milžinų pasaulyje yra ir visai mažų, kuriomis šneka tik po kelis tūkstančius ar kelis šimtus žmonių—tai kai kurios genčių Afrikoje, Polinezijoje ar Kaukaze vieno kaimo kalbos.

Lietuvių kalba, kuria šneka apie 3 milijonai žmonių, be abejo priklauso prie mažųjų kalbų. Tačiau ji labai reikšminga lyginamajai kalbotyrai—kaip ir kitos baltų (latvių, prūsų) kalbos, lietuvių kalba iš visų iki šiolei vartojamų yra daugiausia išlaikiusi indoeuropiečių prokalbės bruožų. Vadinasi, lietuvių kalba, jos fonetika duoda daugiausia žinių senųjų kalbų tyrinėjimas. Indoeuropiečių kalbų istorijos mokslui—indoeuropeistikai lietuvių kalba yra reikšmingesnė negu anglų, ispanų, prancūzų, vokiečių ir visos kitos dabartinės indoeuropiečių kalbos.

O juk indoeuropeistika pasaulio kalbų istorijos moksle yra labiausiai tarptautinė jau vien dėl to, kad indoeuropiečių kalbų šeima yra didžiausia—jomis šneka apie 2 bilijonus žmonių, t.y. maždaug pusė visos žmonijos; indoeuropeistika yra dėstoma bei tyrinėjama daugybėje pasaulio kalbos mokslo įstaigų, kuriose greta ypač senovinių indoeuropiečių kalbų (sanskrito, hetitų, sen. graikų, lotynų ir kt.) visuomet naudojami ir mūsų gimtosios kalbos duomenys.

Iš tikrųjų, sako žymus baltistikos specialistas Vilniaus universiteto profesorius akademikas Vytautas Mažiulis, lietuviškai parašytus, pirmiausia, baltistikos darbus, skaito ir supranta (arba net rašo ir lietuviškai kalba) įvairiausių tautų baltistai (ir daugelis indoeuropeistų)—latviai, rusai, čekai, vokiečiai, rumunai, italai, amerikiečiai, anglai, prancūzai, australai, japonai ir kt. To lietuvių kalbos internacionalumo didėjimą bene geriausiai atspindi mūsų respublikoje išeinantis tarptautinis leidinys "Baltistica" (jau išėjo 18 tomų), kuriame savo straipsnius skelbia ne tik Lietuvos bei Latvijos, bet ir Maskvos, Leningrado, Kijevo, Minsko, taip pat Lenkijos, VDR, Čekoslovakijos, Rumunijos, Jugoslavijos, Italijos, Suomijos, Norvegijos, Švedijos, VFR, JAV, Olandijos, Prancūzijos mokslininkai; tie straipsniai yra skelbiami šešiomis kalbomis (lietuvių, latvių, rusų, anglų, vokiečių ir prancūzų), bet dažniau—lietuvių kalba (ja parašo straipsnių net užsieniečiai baltistai).

Vilniuje vykusiose trijose baltistikos konferencijose be tarybinių baltistų (Vilniaus, Rygos, Maskvos, Leningrado, Kijevo ir kt.), dalyvavo ir mokslininkų iš užsienio (Lenkijos, VDR, VFR, JAV, Italijos, Norvegijos, Šveicarijos ir iš kitur). Tose konferencijose ir nelietuviai (taip pat užsieniečiai) yra skaitę pranešimų bei dalyvavę diskusijose lietuviškai, net konferencijų kuluaruose neretai galima buvo išgirsti lietuviškai besikalbančius rusą su amerikiečiu ir pan. Kitaip sakant, mūsų gimtoji kalba pasidarė viena iš tarptautinių kalbų baltistams bei baltistams-indoeuropeistams, ir tas jos internacionalumas juo toliau, tuo labiau didėja. Be to, lietuvių kalba yra dėstoma atitinkamų specialybių studentams bei mokslo darbuotojams Rygos, Maskvos, Leningrado, Krokuvos, Varšuvos, Berlyno, Getingeno, Milano, Stokholmo, Helsinkio, Chicagos, Paryžiaus, Oslo ir kituose universitetuose. Studentų ar jaunų mokslo darbuotojų iš kitų tarybinių respublikų bei užsienio (Lenkijos, Čekoslovakijos, Suomijos, Norvegijos, Italijos, D. Britanijos, VFR, JAV, ir kt.) studijuoti lietuvių ir kitas baltų kalbas beveik kasmet atvyksta į Tarybų Lietuvos sostinę Vilnių, kuris pastaraisiais dešimtmečiais dėl žymių baltistikos laimėjimų yra svarbiausias pasaulinis baltų kalbotyros mokslo bei mokslininkų ugdymo centras. Mūsų gimtoji kalba tam tikrą bendravimo priemonės funkcija atlieka net ginant nelietuviams (latviams, rusams ir kt.) baltistines disertacijas Vilniaus universiteto mokslinėje filologų taryboje (ši taryba mūsų šalyje—vienintelė, ir čia dabar ginamos visos disertacijos iš lietuvių, latvių ir apskritai baltų kalbotyros); šioje taryboje pernai sėkmingai buvo lietuviškai apginta Italijos piliečio G. Mikelinio baltistinė disertacija, kuri yra pirmoji Lietuvoje ginta užsieniečio disertacija.

Mūsų senelių išsaugota lietuvių kalba yra didžiai reikšminga indoeuropeistikai—ši aplinkybė labiausiai ir lemia, kad mūsų gimtoji kalba baltistikos ir indoeuropeistikos moksle tampa vis internacionalesnė. Įvairiuose kraštuose randasi vis daugiau mūsų draugų, lituanistinio darbo talkininkų.

PRANAS ŠILINIS

* * *

Jau aš išpirkau
Savo kaltę:
Aš—ne žmogus!
Ant lauko,
medžiu pasivertęs,
Šakojuos
Ir saugau paukščius.

Jei ateis kas nukirsti—
Nukirs,
Sunaikins ugnimi,
Dūmais paleis.
Vistiek laimingesnis,
Švaresnis,
Nes NETEISIU NIEKO
KRAUPIA MIRTIMI.
Saugau paukštį
Ir laiškus
žvaigždynams rašau.

O tada, kai žmogus,
Kai ginklais
Savo galią iškėliau—
Hirošima prakeikė,
Nagasaki prakeikė
Pirčiupiai ir Chatynė—
taip pat.

Ir dabar, kai jau medis,
Kai daugkart
laimingesnės dalios—
Vėl girdžiu,
Kai Beirutas apdegęs
Keikia žmogų . . .
Ir dejuoja,
Dejuoja,
Dejuoja
Kaltėmis jo
Šatilos ir Sabros vardai . . .

Ukmergės miesto centre, gražioje Tarybų aikštėje, iškilo skulptūrinė kompozicija "Vėliavnešiai". Trijų veržliai į priekį žengiančių revoliucionierių figūros simbolizuoja darbininkų, valstiečių ir darbo inteligentijos vienybę kovoje už liaudies laisvę ir laimę. Šią kompoziciją sukūrė skulptorius V. Krutinis ir architektė D. Banienė.

Nuotraukoje: **Skulptūra "Vėliavnešiai".**

K. Jankausko nuotrauka

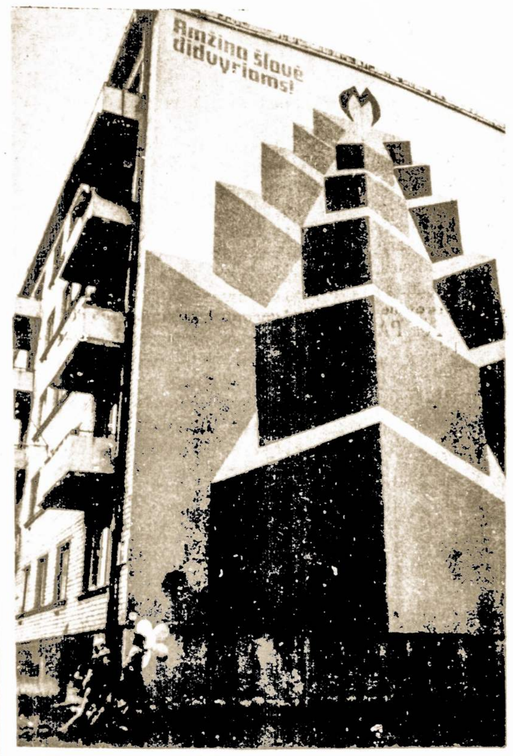

Nuotraukoje: **Romutės Kalniūnaitės kūrinys "Amžina šlovė didvyriams" Vytauto gatvėje.** A. Dilio nuotrauka

Kaune įvyko kasmetinė nuotaikinga respublikos saviveiklininkų šventė "Grok, Jurgeli". Šiose tradicinėse kaimo kapelų varžytuvėse dalyvavo daugiau kaip 300 muzikantų, dainininkų ir šokėjų. Konkurso žiuri, kuriai vadovavo kompozitorius V. Bagdonas, paskelbė tradicinių varžytuvių nugalėtojus.

Kauno miesto kultūros skyriaus didysis prizas įteiktas Lietuvos žemės ūkio akademijos kaimo kapelai. Už išradingumą varžytuvių koncertuose pažymėti Kauno medicinos instituto saviveiklininkai. Jiems paskirtas Kėdainių rajono "Rytų aušros" kolūkio prizas. "Nemuno" žurnalo prizą konkurso debiutantams iškovojo jungtinė Kauno energetikų kaimo kampela. Liaudies buities muziejus už turiningą koncertą tautų draugystės tema apdovanojo Trakų rajono "Galvės" liaudies kaimo kapelą.

Muzikantų muzikanto vardą individualių atlikėjų konkurse pelnė armonika grojęs Švenčionėlių mokyklos internato pedagogas Julius Noreikis.

Nuotraukoje: **Muzikantų muzikantas Julius Noreikis.**

K. Jurelės nuotrauka

TIKINČIAJAM IR ATEISTUI

VALSTYBĖ, NETURINTI SIENŲ

Taip lenkų publicistas Z. Moravskis apibūdina Vatikaną knygoje "Vatikanas iš arti ir toli".

Vatikanas, formaliai, kaip valstybė, užima 44 hektarus Romos miesto teritorijoje. Šį plotą jis gavo 1929 metais, sudaręs konkordianatą su Italijos fašistine Musolinio vyriausybe. Vatikano pilietybę turi apie tūkstantis žmonių. Beveik visi jie dvasinio luomo atstovai. Atrodytų, tai valstybė, vieno popiežiaus žodžiais tariant, "mikroskopinio, simbolinio dydžio". Bet Vatikanas—ir valstybė įprastine socialine ekonomine, politine prasme, ir viso pasaulio katalikų bažnyčios administracinis bei ideologinis centras.

Katalikų bažnyčia yra viena įtakingiausių pasaulyje. Vatikano statistikos biuras priskaičiuoja beveik 750 milijonų katalikų. Daugiausia—Lotynų Amerikoje, mažiausiai—Azijos kontinente. Žinoma, šie skaičiai neatspindi realios tikrovės, nes Vatikanas katalikais laiko visus, kurie buvo pakrikštyti katalikų bažnyčioje, nors subrendę jie ir būtų nutolę nuo religijos arba net tapę ateistais. Neretai, stebėtojų nuomone, Vatikano statistika dar labiau nesismulkina: kiek yra gyventojų vadinamoje katalikiškoje šalyje, tiek ir laiko, kad ten yra katalikų . . .

Tačiau ir nesivadovaujant klerikaline statistika, reikia konstatuoti, jog Vatikanas dar gali daryti įtaką milijonams žmonių. Tam katalikų bažnyčia turi nemaža priemonių: gausią kunigų ir vienuolių armiją, įvairią spaudą, daugybę mokymo įstaigų ir t. t.

Nors dabartinis popiežius Jonas Povilas II savo kalbose bei enciklikose pareiškia, kad bažnyčia turi rūpintis moralinėmis ir religinėmis problemomis, o ne politika, tačiau Vatikano apolitiškumas yra tik tariamas. Pavyzdžiui, kalbėdamas III Lotynų Amerikos vyskupų konferencijoje, Jonas Povilas II reikalavo, kad dvasininkai nesikištų į politinį gyvenimą. Bet šis reikalavimas buvo keliamas tik vadinamiesiems "raudoniesiems padre", t. y. kunigams, aktyviai dalyvaujantiems antiimperialistinėje kovoje. Tuo tarpu jis nė vienu žodžiu nepasmerkė dvasininkų dalyvavimo kapitalizmo sistemą ginančių organizacijų veikloje.

Taip elgiamasi ir kitais atvejais. Pavyzdžiui, Vatikano remiamos Italijos vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas A. Poma ne kartą grasino katalikams atskyrimu nuo bažnyčios, jeigu jie balsuos už Italijos komunistų partijos kandidatus. Portugalijos vyskupai taip pat nuolat primena šios šalies katalikams, kad jų pareiga—balsuoti už tas partijas, kurių ideologija ir politika "atitinka krikščionybės principus". Pasirodo, kad kaip tik tokios esančios buržuazinės dešiniosios partijos. Žodžiu, deklaravimas, kad katalikų bažnyčia esanti neutrali bet kurios politinės santvarkos atžvilgiu netrukdo Vatikanui ginti kapitalizmą palaikančias jėgas.

Vatikanas, kaip teokratinė valstybė, yra kapitalistinės socialinės ekonominės sistemos dalis. Jo nuosavybės struktūra yra kapitalistinė. Tai bankai, žemės sklypai ir pastatai, įmonių ir koncernų, tarptautinių monopolijų akcijos. Vien tai duoda didelius pelnus.

Žinoma, praėjo tie laikai, kai popiežiai atvirai galėjo ginti kapitalistinę santvarką. Dabar tokią poziciją pasmerktų daugelis dirbančiųjų.

Vatikanas nebegali ignoruoti stiprėjančios darbo žmonių, tarp jų ir tikinčiųjų, kovos prieš imperializmą, už taiką ir pažangą, prieš JAV valdančiųjų sluoksnių užmačias plėsti ginklavimosi varžybas, didinti tarptautinį įtempimą. Kaip tik todėl prieš keletą metų popiežiaus diplomatams buvo pavesta išdėstyti įvairių šalių vadovams Vatikano poziciją, reikalaujančią vesti derybas nusiginklavimo klausimais tarp NATO ir Varšuvos sutarties valstybių. Popiežius Jonas Povilas II yra išreiškęs susirūpinimą dėl Pentagono kėslų dislokuoti neutroninį ginklą Vakarų Europoje ir pan.

Pažangioji pasaulio visuomenė teigiamai vertina taikingus Vatikano žingsnius. Tačiau Vatikano veikėjai nėra nuoseklūs taikos gynėjai. Jie daug kuo iškreipia šią problemą, užtušuoja tikrąjį tarptautinio įtempimo kaltininką—Amerikos imperializmą, neretai stato į vieną plotmę ir NATO agresyvųjį bloką, ir Tarybų Sąjungą. Tokiai Vatikano pozicijai, suprantama, negali pritarti žmonės, kurie iš tikrųjų yra suinteresuoti taikos išsaugojimu, pažanga.

J. Mačiulis
Vilniaus universiteto docentas

TRUMPOS PASTABOS

Vėžys idealistiniame kūne

Kaip tik šiais tiksliais žodžiais apie savo kasdienę aplinką parašė vienas pačių pagrindinių "vaduotojų" laikraščių. Tiesą sakant, tokios visiems jau pabodusios temos, kaip kad lietuviškieji "vaduotojai" ir jų reikalai reikaliukai jau ir liesti nevertėtų, tačiau išeiviškos reakcijos propagandos paslaugomis laikas nuo laiko naudojasi ir didžioji kapitalistinės propagandos mašina-sakysime—"Amerikos balsas", "Laisvoji Europa", Vatikano radijas, kartais vienu kitu sakiniu pamini ir Vakarų spauda. Taigi, vis tik verta pasidairyti ir pažiūrėti: kas "vaduoja" Lietuvą?

Šias pastabas pradžioje norėjome pavadinti "Idealistinis lietuvių išeivijos kūnas". Tačiau greit pastebėjome, kad tų "kūnų" yra dar net keletas, ir jie tarpusavyje susipynę į vieną nelabai gražų mazgą. Ir čia dar visiškai rimtai pripažįstama, kad tą "kūną" graužia nelemtas vėžys. Tai labai rimta mūsų laikų liga, ir su ja juokauti netenka.

Ir kas gi tą ligą sukėlė vargšų "vaduotojų" tarpe? Anot vis to paties laikraščio—ogi "konkurencijos baimė".

Blogiau tą aplinką žinąs žmogus gali tikrai labai nuoširdžiai nustebti: o iš kur gali atsirasti ta konkurencija tarp idealistų?! Juk jau pats terminas nusako, kad kur jau kur, o toje aplinkoje viskas turėtų būti gražu ir idealu. Tačiau reikalas juk paprastas: ko jau ko, o idealizmo "vaduotojų" tarpe ir baltą dieną su šviesiu žiburiu nerasi. Gi konkurencijos—kartais komiškos, kartais tiesiog bjaurios—kiek tik norite.

Konkuruojama tikrai dėl daugelio dalykų. Pavyzdžiui dėl pigios ir labai abejotinos šlovės. Dėl galimybės pasigirti ir pasiliaupsinti. O visų svarbiausia—dėl tiesiog jiems švento reikalo: dėl pinigų. "Vadavimas" juk buvo ir yra visų pirmiausia biznis.

Tiesa, dabartinio nė iš tolo nepalyginsi su pirmųjų pokario metų laikais, kai tarptautinei reakcijai reikėjo bet kokio plauko ir švarumo tarnų, ir kai valdžia į atvykėlius žiūrėjo, kaip į "potencialius kovotojus prieš komunizmą". Tada tiko net atvirai nacinė praeitis: juk reikėjo ne vien ideologinių, bet ir tikrų diversantų bei kitų panašių "specų". Dabar laikai kiti, "vadavimas" jau seniai ne biznis, o toks gerokai apsusęs bizniukas.

Tačiau ir dabar yra lengvatikių, sumetančių dolerių, ir dabar medžiojami tautiečių palikimai (kai kuriais atvejais netgi šantažo ir apgaulės keliu), nors ir girgždančią mašina vis tik reikia sukti. Bet kas, ją besukdamas, turi teisę pasišildyti rankas?

Štai čia prasideda tikroji konkurencija tarp "idealistų" ir išropoja tas vėžys.

Energingiausi "idealistai" jau nesitenkina senais, ir tuo pačiu nustekentais metodais—jie ieško naujų būdų.

. . . Štai grupė apsukrių Kalifornijos "idealistų", supratusių, kad tradiciniai pinigų sunkimo būdai jau nebepasiteisina, sugalvojo naują: į "vadavimo" biznį įjungti amerikiečius—pinigų sunkimo profesionalus. Tam buvo pasirinkta Jungtinėse Valstijose gerai žinoma (ir toli gražu ne tik iš garsios pusės) public relations firma "Hannaford". Tačiau tai jau brangiau kainuojanti pramoga, ir lietuviai "idealistai" buvo priversti pasitelkti ir kolegas latvius bei estus. Tiesa, čia iškilo mažytė techninė smulkmena: dabar jau reikia "vaduoti" ne tik Lietuvą, bet ir visą Pabaltijį, tačiau juk "idealistai" ir ne prie tokių sunkumų įpratę!

Amerikiečių firma, aišku, ne idealistė ir ne labdarė: jai reikia paprasčiausiai mokėti. Ir—mokama. Kaip rašo patys reakcionieriai—per mėnesį maždaug po 10 tūkstančių dolerių. O tai reiškia, kad dabar ypatingai gali pasireikšti tas konkurencijos vėžys: reikia pinigų firmai (kuriai, beje, absoliučiai nesvarbu ką reklamuoti), reikia šio biznio organizatoriams, reikia tradicinių formų prisilaikantiems "vaduotojams". Reikia! Tiek reikia, kad nors verk . . .

Didelių lėšų dėka keletą vėžio ėdamų "idealistų" pavyko pratempti į porą priėmimų Washingtone. Keletas kongresmenų, kurie naudojasi bet kokia proga savireklamai (šiaip ar taip—vyksta tarpiniai rinkimai!) pakartojo tradicinius pažadus "neužmiršti", "nepripažinti" ir "padėti". Pasakyta keletas trafaretinių kalbų visiškai tuščiose salėse. Sutikite: už labai nemažus pinigus tai visiškai ne kažin kas. Bet ir to pakako, kad sukrustų tie, kurie pasijuto nuskriausti ir apeiti.

Ir tada kilo nauja vėžio epidemija "idealistų" tarpe. Viena laimė: juk jie, vargšai, ir taip jau įpratę aukotis . . .

Jonas Lukys

SKATINK SAVO ARTIMUOSIUS PRENUMERUOTI "LAISVĘ"

Brolištų respublikų sąjungoje—amžiams

V. PETKEVIČIENĖ

Gruodžio 16 dieną Lietuvos TSR Valstybiniame akademiniame operos ir baleto teatre Vilniuje įvyko Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto ir Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos iškilmingas posėdis, skirtas TSRS įkūrimo 60-mečiui. Į jį atvyko Lietuvos KP ir respublikos vyriausybės vadovai, revoliucinio judėjimo veteranai, pramonės įmonių ir kolūkinio kaimo pirmūnai, žymūs mokslo ir kultūros veikėjai.

Už laimėjimus, pasiektus ūkiniame ir kultūriniame darbe, didelį indėlį į vieningo šalies liaudies ūkio komplekso vystymą ir TSRS įkūrimo 60-mečio proga Tarybų Lietuva apdovanota TSKP CK, TSRS Ministrų Tarybos, Visasąjunginės Profesinių Sąjungų Centro Tarybos ir Komjaunimo CK raudonąja vėliava, kuri paliekama amžinam saugojimui. Šį aukštą apdovanojimą iškilmingo susirinkimo metu įteikė Visasąjunginės Profesinių Sąjungų Centro Tarybos pirmininko pavaduotojas V. PROCHOROVAS.

Pranešimą apie Tarybų Lietuvos nueitą kelią tarybinių tautų šeimoje padarė Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. GRIŠKEVIČIUS.

Susibūrę į vieningą TSRS tautų šeimą, pasakė pranešėjas, tarybiniai žmonės pasiekė istorijoje dar nematyto savo Tėvynės suklestėjimo, jos pažangos. TSRS tapo galinga industrine valstybe su mechanizuotu žemės ūkiu, išvystytu mokslu ir kultūra. Komunistų partijai vadovaujant buvo sukurta išsivysčiusi socialistinė visuomenė, susiformavo nauja istorinė žmonių bendrija—tarybinė liaudis, tvirtai žengianti komunizmo kūrimo keliu.

Dėl susiklosčiusių istorinių sąlygų Lietuva vėliau už daugelį kitų tarybinių respublikų įstojo į TSRS sudėtį. 1940 metų vasarą po ilgametės kovos prieš buržuazijos diktatūrą ir fašizmą, Lietuvos darbo žmonės, Komunistų partijos vadovaujami, nuvertė nekenčiamą reakcinį režimą ir atkūrė Tarybų valdžią. Visa darbo liaudis tuomet išreiškė tvirtą ryžtą žengti koja kojon su Tarybų Sąjungos tautomis.

Per laikotarpį po 1940 metų Tarybų Lietuvoje buvo užtikrinti aukščiausi iš visų sąjunginių respublikų pramonės gamybos augimo tempai. Šiemet respublikoje bus pagaminta pramonės produkcijos 63 kartus daugiau negu 1940 metais. Produkcijos kiekiui, kuris buvo pagamintas per ištisus 1940-uosius metus, dabar užtenka 6 darbo dienų. O ir patys pramonės gaminiai dabar daugiausia tokie, kokių buržuazijos valdymo sąlygomis niekas ir neįsivaizdavo. Tai—mineralinės trąšos, elektros varikliai, metalo pjovimo staklės, šaldytuvai, televizoriai ir daug kitų naujų gaminių.

Buržuazijos valdymo metais Lietuva buvo viena iš labiausiai atsilikusių Europos šalių elektrifikavimo atžvilgiu. Tarybų valdžios metais sukurta iš esmės nauja energetikos bazė. Pernai respublikoje pagaminta 11.7 bilijono kilovatvalandžių elektros energijos, arba beveik po 3.4 tūkstančio kilovatvalandžių vidutiniškai vienam gyventojui.

Didžiuliai laimėjimai pasiekti kapitalinėje statyboje. Tarybų valdžios metais pastatytos 228 naujos didelės pramonės ir žemės ūkio įmonės, daug mokyklų, ligoninių, kultūros ir mokslo įstaigų.

Istorinės reikšmės revoliuciniai pertvarkymai, Tarybų valdžios metais įvykę Lietuvos kaime, iš pagrindų pakeitė mūsų žemę, valstietiją ir jos gyvenimo būdą. Šiuo metu Lietuvoje jau nudrenuota beveik 2,3 milijono hektarų perdaug drėgnų ir užpelkėjusių žemių, arba 73 procentai viso ploto, kurį reikėjo sausinti. Pasikeitė žemdirbių darbo priemonės, dešimteriopai pakilo jo našumas. Jeigu 1940 metais respublikos žemės ūkyje buvo vos 1200 traktorių, tai dabar jų turime daugiau kaip 46 tūkstančius.

Šie ir daugelis kitų veiksnių lėmė ženklų žemės ūkio kultūrų derlingumo augimą, visų svarbiausių žemės ūkio produktų gamybos padidėjimą. Bendroji žemės ūkio produkcija 1981 metais palyginti su 1940-aisiais padidėjo daugiau kaip du kartus.

Visa savo veikla mūsų leninė partija, tęsė toliau pranešėjas, atkakliai ir nepaliaujamai siekia įgyvendinti savo nekintamą programinį reikalavimą—viskas vardan žmogaus, viskas žmogaus gerovei. Nacionalinės pajamos pernai respublikoje palyginti su 1965 metais padidėjo 2,5 karto, o skaičiuojant vidutiniškai vienam gyventojui—daugiau kaip 2 kartus. Nuolat didėja išmokos ir lengvatos, kurias gyventojai gauna iš visuomeninio vartojimo fondų. Tarybų valdžios metais į darnią rūpinimosi darbo žmogumi sistemą susiformavimo socialinis aprūpinimas. Valstybės išlaidos šioms reikmėms pokario laikotarpiu padidėjo 41 kartą ir pernai sudarė beveik 350 milijonų rublių. 1981 metų pabaigoje pensijas gavo 697 tūkstančiai respublikos gyventojų.

Tarybinė santvarka iš pagrindų pakeitė respublikos gyventojų sveikatos apsaugos būklę. Įspūdingų laimėjimų pasiekta vystant švietimą, mokslą, kultūrą. Žymiai pakilo respublikos gyventojų išsilavinimas, naujais vertingais bruožais praturtėjo jų dvasinis pasaulis, daug padaryta plėtojant mokslinius tyrimus, kuriant meno vertybes.

Socialistinė santvarka, išmintinga Komunistų partijos nacionalinė politika, neišardoma tarybinių tautų draugystė,—štai tie veiksniai, kurie lėmė respublikos ekonomikos ir kultūros suklestėjimą, pilnakraujį lietuvių tautos gyvenimą, pabrėžė drg. P. Griškevičius. Lietuvių tauta laiminga, kad gyvena vieningoje tarybinių tautų šeimoje, kurioje vyrauja tarpusavio pasitikėjimas ir supratimas, glaudus susitelkimas ir savitarpio pagalba.

Iškilmingame posėdyje taip pat kalbėjo revoliucinio judėjimo dalyvis, buvęs Lietuvos Liaudies seimo deputatas, Socialistinio Darbo Didvyris K. Petrauskas, Rokiškio rajono Salų tarybinio ūkio traktorininkas, Lietuvos TSR Valstybinės premijos laureatas K. Kalnietis, Lietuvos TSR liaudies poetas, Socialistinio Darbo Didvyris, Lenino premijos laureatas E. Mieželaitis ir kiti. Iškilmingo posėdžio dalyvius pasveikino svečiai iš užsienio—Airijos Komunistų partijos generalinis sekretorius M. O'Riordanas ir Maltos Komunistų partijos pirmininkas A. Baldakinas.

Iškilmingo posėdžio dalyviams Tarybų Lietuvos meno meistrai ir geriausi saviveiklos kolektyvai surengė didelį šventinį koncertą.

Siūlus už voratinklį plonesnius, mezginius margus, juostas už vaivorykštę spalvingesnes verpė, mezgė, audė į Panevėžį iš visų Lietuvos kampelių suvažiavusios liaudies meistrės. Trečiojoje audėjų dienoje dalyvavo 130 darbštuolių. Tai buvo keturioliktoji amatų diena. Jos virto gražiomis masinėmis darbo šventėmis.

Audėjų audėja tapo tautinių rūbų kūrėja, didelė liaudies meno puoselėtoja vilnietė Klementina Gudonytė, mezgėjų mezgėja—"Dovanos" gamybinio susivienijimo meistrė Ona Jarmulavičienė. Verpėjų verpėjos vardas suteiktas panevėžietei "Tulpės" suvenyrų gamybos įmonės etalonų kūrėjai Valentinai Vrubliauskienei. Visos trys meistrės ne kartą yra surengusios personalines parodas, jų darbai eksponuoti šalyje ir užsienyje.

Audėjų diena baigėsi teatralizuota švente Panevėžio sporto rūmuose. Žiūrovai susipažino su įvairių meno verslų technika, kurią demonstravo liaudies meistrai, su senovinėmis darbo dainomis, šokiais. Veikusioje mugėje buvo galima įsigyti liaudies meno meistrų dirbinių, suvenyrų, pyragų.

Nuotraukoje: **Prie ratelių verpėjos.**

A. Sabaliausko nuotrauka

Paleido Hondūro prezidento dukterį

Guatemala City. — Gruodžio 23 d. partizanai paleido Hondūro prezidento Roberto Suazo Cordova dukrą, kurią jie išlaikė devynias dienas. Jie išsiderėjo, kad už paleidimą Meksikos ir Lotynų Amerikos laikraščiuose bus paskelbtas jų manifestas, pasmerkiantis JAV intervenciją Lotynų Amerikoje.

Hondūro prezidento dukra rentgenologė dr. Xiomara Suazo Estrada, 33 metų, partizanų buvo pagrobta čia prie ligoninės, kurioje ji dirba. Ji prie tos pačios ligoninės buvo ir paleista, kai tik spauda paskelbė manifestą.

Tame manifeste Hondūras yra vadinamas imperialistinės invazijos prieš Nikaragvą būstine ir tvirtinama, kad ten esanti bazė kovos prieš revoliucijas Centrinėje Amerikoje ir Karibų regione. Guatemalos prezidentas kaltinamas už nusižengimus prieš žmogaus teises.

TAIKOS KELIU

APOLINARAS SINKEVIČIUS

Pasaulio spauda, radijas ir televizija plačiai komentuoja, kokia bus Tarybų Sąjungos politika tarptautiniuose santykiuose. Tarybų Sąjungą ne kartą buvo mėginta apkaltinti įvairiais piktais kėslais. Įvairūs agresyvios politikos šalininkai vaizdavo Tarybų valstybės politiką, kaip "grėsmę". Dabar gi tie patys sluoksniai priversti pripažinti, kad taiki Tarybų šalies užsienio politika yra svarbi taikos ir rimties tarptautinėje arenoje prielaida.

Tarybų Sąjungos Komunistų partijos CK lapkričio Plenume ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje pabrėžta, kad Tarybų Sąjungos užsienio politika buvo ir bus tokia, kokia numatyta partijos XXIV, XXV, XXVI suvažiavimų nutarimuose. Nekintami Tarybų šalies užsienio politikos tikslai—užtikrinti tvirtą taiką, ginti tautų teisę į nepriklausomybę ir socialinę pažangą. "Kovoje dėl šių tikslų partijos ir valstybės vadovybė veiks principingai, nuosekliai ir apgalvotai"—pabrėžė TSKP CK Generalinis Sekretorius Jurijus Andropovas.

Tarybiniai žmonės mano, kad įtempimas ir sunkumai, kurie būdingi dabartinei tarptautinei padėčiai, gali ir turi būti įveikti. Žmonija negali be galo taikstytis su ginklavimosi varžybomis ir karais, jeigu nenori rizikuoti savo ateitimi. TSKP prieš tai, kad idėjų ginčas virstų valstybių ir tautų konfrontacija, kad visuomeninių sistemų potencijų matas būtų ginklas ir pasirengimas jį panaudoti. Socializmo idealas yra visai kitas. Tai pasaulis be ginklų. Ir šio idealo siekia tiek Tarybų Sąjunga, tiek kitos socialistinės šalys. Tačiau ne jos kaltos, kad dėl agresyvių imperializmo intrigų priverstos rūpintis, kad jų ginybinis pajėgumas būtų deramo lygio.

Pirmučiausias Tarybų Sąjungos Komunistų partijos rūpestis ir ateityje bus socialistinės sandraugos stiprinimas. Vienybė—mūsų jėga, galutinės sėkmės net sunkiausiuose išmėginimuose laidas.

Suderinti socialistinės sandraugos šalių užsienio politikos žingsniai leidžia pasiekti didelių laimėjimų sprendžiant aktualias tarptautines problemas.

Visa praktinė brolištų šalių veikla patikimai įrodo, kad socializmas neša taiką visoms Žemės tautoms. Tai ypač akivaizdžiai pasireiškia Europoje, kur taikinga socialistinių šalių politika yra tvirtas, neatskiriamas visų žemyno tautų taikaus, gera kaimynyste grindžiamo bendradarbiavimo veiksnys. Jos stoja už tai, kad būtų konstruktyviai užbaigtas Madrido susitikimas, kad Europoje būtų konstruktyviai užbaigtas Madrido susitikimas, kad Europoje būtų ryžtingai tęsiamas įtempimo mažinimo procesas, pradėtas Helsinkyje.

Plenume ir sesijoje buvo pabrėžta, kad TSKP ir Tarybų valstybė nuoširdžiai nori plėtoti ir gerinti santykius su visomis socialistinėmis šalimis. Abipusė gera valia, savitarpiškas teisėtų interesų gerbimas, bendras rūpinimasis socializmo ir taikos interesais turi padiktuoti teisingus sprendimus ir ten, kur dėl įvairių priežasčių vis dar nėra reikiamo pasitikėjimo ir savitarpio supratimo.

TSKP CK Plenume Generalinis Sekretorius J. Andropovas pabrėžė: "Tai liečia ir mūsų didžiąją kaimynę—Kinijos Liaudies Respubliką. Idėjos, kurias Leonidas Brežnevas iškėlė savo kalbose Taškente ir Baku, jo žodžiai, pabrėžiantys būtinumą vadovautis sveiku protu, įveikti prietarų inerciją, išreiškė visos mūsų partijos įsitikinimą, jos siekimą žvelgti į priekį. Ir mes skiriame didelį dėmesį kiekvienam pozityviam Kinijos atsiliepimui į tai".

Kaip žinoma, didėja neprisijungimo judėjimą įkūrusių valstybių grupės reikšmė tarptautiniame gyvenime. Su daugeliu jų Tarybų Sąjunga palaiko visapusiškus draugiškus ryšius, kurie yra naudingi abiem šalims ir padeda stiprinti stabilumą pasaulyje. To pavyzdys—TSRS santykiai su Indija. Solidarumas su valstybėmis, išsivadavusiomis iš kolonijinės priespaudos, su tautomis, ginančiomis savo nepriklausomybę, buvo ir yra vienas iš fundamentalių Tarybų Sąjungos užsienio politikos principų.

Nuo Lenino laikų, nuo pirmųjų Tarybų valstybės žingsnių mūsų šalis nuolat pasirengusi atvirai, sąžiningai bendradarbiauti su visomis šalimis, kurios atsako tuo pačiu. Istorija parodė, kad visuomeninių sistemų skirtumai tam netrukdo—ir netrukdo ten, kur abi šalys rodo gerą valią. Tai įtikinamai patvirtina didelė pažanga vystant taikų TSRS bendradarbiavimą su daugeliu Vakarų Europos šalių.

Pasaulis įsitikino, kad aštuntasis dešimtmetis, praėjęs su įtempimo mažinimo šūkiu, nebuvo, kaip teigia šiandien kai kurie imperialistiniai veikėjai, atsitiktinis epizodas sunkioje žmonijos istorijoje. Plenume ir sesijoje buvo pabrėžta, kad įtempimo mažinimo politika—anaiptol ne praeitas etapas. Jai priklauso ateitis.

Išsaugoti taiką ir mažinti įtempimą vienodai suinteresuoti visi. Todėl mažų mažiausiai nerimtai skamba pareiškimai, kuriuose pasirengimas normalizuoti santykius siejamas su reikalavimu, kad Tarybų Sąjunga mokėtų už tai kažkokiomis preliminariomis nuolaidomis įvairiausiose srityse. "Su tuo mes nesutiksime",—pabrėžė J. Andropovas.—"Be to, mes patys ir atšaukti neturime ko: sankcijų niekam mes nesamę įvedę, nuo pasirašytų sutarčių ir susitarimų neatsisakėme, pradėtų derybų nenutraukėme. Dar kartą noriu pabrėžti—Tarybų Sąjunga už susitarimą, bet jo ieškoti reikia, remiantis savitarpiškumu ir lygiateisiškumu".

Tarybų Sąjunga mano, kad derybų su JAV ir kitomis Vakarų šalimis, pirmiausia derybų dėl ginklavimosi varžybų sustabdymo, prasmė,—ne fiksuoti nesutarimus. Juk derybas yra būdas sujungti įvairių valstybių pastangoms, kad būtų galima pasiekti visoms šalims naudingų rezultatų. Problemos neišnyks pačios savaime, jeigu bus vedamos derybos dėl derybų. Tarybų Sąjunga yra už tai, kad būtų ieškoma sveiko, šalims priimtino pamato išspręsti sudėtingiausioms problemoms ir pirmiausia, žinoma, tiek branduolinio, tiek įprastinio ginklavimosi varžybų apribojimo problemoms.

Plenume buvo pabrėžta, kad Tarybų Sąjunga vienašališko Vakarų nusiginklavimo nereikalauja. Ji už lygiateisiškumą, už tai, kad būtų atsižvelgiama į abiejų šalių interesus, už sąžiningą susitarimą.

Kai dėl TSRS ir JAV strateginės branduolinės ginkluotės, tai Tarybų Sąjunga, kaip žinoma, sutinka, kad, žengdamos pirmą žingsnį kelyje į būsimą susitarimą, abi šalys "išaldytų" savo arsenalus ir tuo pačiu sudarytų palankesnes sąlygas tolesnėms deryboms dėl savitarpiško jos sumažinimo.

TSRS iš viso atmeta požiūrį tų, kurie mėgina įtikinti žmones, kad, esą, jėga, ginklai lemia ir visada lems viską. Tarybiniai žmonės yra įsitikinę, kad dabar į istorijos avansceną kaip niekada anksčiau išeina tautos. Jos įgijo balso teisę. Jo niekam nepavyks nuslopinti. Jos gali aktyviais ir kryptingais veiksmais pašalinti branduolinio karo grėsmę, išsaugoti taiką, vadinasi, ir gyvybę mūsų planetoje. Ir Tarybų Sąjungos Komunistų partija, Tarybų valstybė darys visa, kad taip ir būtų.

VIENOS ŠEIMOS DIENORAŠTIS

STEPAS GRIGAS

Tąsa iš pereito numerio

5. Geriau akryviems negu radioakryviems

Mėgstu A. Laurinčiuko publicistiką. Gaila tik, kad nepaisant daug to, kas žmones suartina, visgi toli man iki "Tiesos" laikraščio vyr. redaktoriaus durų. Tačiau ir aš galėčiau priskaičiuoti nemažai atvejų, kuomet kokie tai kolektyviniai reikalai priartindavo prie šio, visuomet skubančio ir visur suspėjančio žmogaus.

"Tiesoje" perskaičiau jo nemažą straipsnį "Demagogija prie šventinės eglutės". Iš jo išsirinkau ir užsirašau tokius sugretinimus.

"Taika gražu, bet patrankos ir lėktuvai dar gražiau",—kažkada pasakė Musolinis.

"Dabar šiame kaime bus ramybė"—pasakė vermachto karininkas, vadovavęs Pirčiupio kaimo sudeginimui.

"Atominio pasaulinio karo atveju liks 10 milijonų amerikiečių, 20 milijonų tarybinių žmonių ir 350 milijonų kinų,—garsiai paskaičiavo Mao Czedunas.

"Yra svarbesnių reikalų, negu taika,—kalbėjo Aleksandras Haigas.

"Siena, skirianti paprastą ir branduolinį karą, negalės ilgai išsilaikyti"—papranašavo Judžinas Rostow, JAV ginklavimosi kontrolės ir nusiginklavimo agentūros direktorius.

Užtenka! Sakau, užtenka, kad žmogus galėtų susimąstyti ir ačiū, kad dabar žinau, jog nuo balandžio kojų, kurias padėdamas savo tėvui, meistriškai nupiešdavo dvylikametis Pablo Picasso, po daug metų, buvo nupieštas ir visas balandis, kuris atsispyręs į taikos šalininkų delnus, pakilo skraidyti ir kurio vardas—TAIKA. Taikos balandis . . .

Bet kodėl taip bjauru skaityti įvairiausių "vanagų" žodžius. O, tai ne tik žodžiai—juos seka darbai, primindami ne tik Hirošimos ir Nagasaki laikus. Antai, tuoj po A. Haigo žodžių: "yra svarbesnių reikalų negu taika", JAV kongresas pritarė Baltųjų rūmų pasiūlymui asignuoti 1982 metais daugiau kaip 200 bilijonų dolerių. Gyvi atminty Kampučijos budelių Pol Poto ir Jeng Sario kruvinų rankų darbai. Be atominės bombos, dažniausiai panaudojant banbukines lazdas, čia nužudyta daugiau kaip 3 milijonai žmonių. Tačiau tik taip konstatuoti budelizmo faktus ar pasiruošimą pasaulinėms žudynėms, dabar jau neužtenka. Reikia tikėti, kad Taikos balandis nesudegs, nes moterys gimdo, nes žmonės augina vaikus—ir tai reiškia didžiausią tikėjimą juo. Bet tik tikėjimo irgi maža, reikia daug veiklos ir pirmiausia savo paties smegenimis maitinti tą balandį, kad taikos idėja įsivyrautų, taptų didžiule materialine jėga.

Protingas vienas amerikietis, pasakęs: "Geriau šiandien kovoje už taiką būti aktyviems, negu rytoj—radioaktyviems".

6. Net poteriuose užmiršta . . . .

Atrodo, kad Naujametinis paštas toks gausus, jog su juo nesuspėjama laiku susidoroti ir todėl iki šiai dienai dar vis gaunu sveikinimų—linki geros sveikatos, laimės, sėkmės gyvenime ir darbe. Tad, visiems nuoširdžiausias ačiū. Tarp tokių sveikinimų keletas įsimaišė, atsiųstų iš Jungtinių Amerikos Valstijų.

Tik pagalvok, žmogau: kur neišgirsi mažos tautos jo gimtojo žodžio! Mano pastangos išvardinti šalis, kuriose gyvena mūsų tautiečiai, tikriausiai pasirodytų bergždžios. Girdėjau, kad jų net Madagaskare, net Pietų Afrikos Respublikoje yra.

Dievas davė man protelį,
Kad nesėdau į laivelį.
Būčiau sėdus į laivelį,
Būčiau skindus į dugnelį—

dažnai girdžiu padainuojant. Ir nors ši lietuvių liaudies daina nieko bendro neturi su lietuvių emigracija, joje aš išgirstu didelį jos skundą. Gyvena ji geriau, gerai ar blogiau, bet į savo Tėvynę žiūri iš toli. Pasidžiaugia Lietuva, nusijuokia, asidūsta . . . Ar gali lietuvių emigracija pajusti tuos jautriausius jos gyvenimo niuansus, kurie girdimi tik iš labai arti, tik prie jos prisilietus . Kad žmoguje plaka širdis, žinome visi, bet jos plakimą išgirstame—kada?—kai prie to žmogaus krūtinės, venų ar smilkinių priglaudžiame savo delnus. Toks sugretinimas man akivaizdus, kitiems gal ginčytinas ar nepriimtinas, bet tai ne esminis dalykas. Aš tik mastau, kokia šiandien būtų Lietuva, jeigu nebūtų buvę vadinamųjų ekonominės, o vėliau "dipukinės" emigracijų. 1982 metų sausio 1 d. Lietuvoje gyveno 3,473.8 tūkstančiai žmonių. Ir niekas negirdėjo, kad jų perteklius. Priešingai. Ne žmogus darbo ieško, bet darbas žmogaus. Net nesinori patikėti, kad nemaža dalis lietuvių tautos paliko savo gimtąją žemę tik todėl, kad neturėjo darbo, duonos, kad buvo nereikalingi.

Atrodo, kad net poteriuose užmiršta paprašyti viešpatį, kad jis apsaugotų nuo tokios bėdos.

7. Pacitavau

Žmona dejuoja: vėl reikia sustabdyti balansą, bet šįkart jau už metus. Daug darbo, net galvą įskausta, skundžiasi ji. O paskui piktinasi, matydama, kad sugrįžęs iš darbo ne už šepečio tvarkyti butui griebiuosi, o anot jos, prisirįręs, vėl prie rašymo, prie knygų palinkstu.

Nebūtų teisi, kažkaip atsikirsčiau. O ką dabar daryti? Tai pacituoju jai ką tik iš knygos "išsitrauktą" mintį:

"Bet kokia istorija, bet koks autoritetas, negali protui nurodyti jo aukščiausiąjį tikslą".

— Hegelis,—pasakiau.

Ji mostelėjo ranka ir, dingdama tarpduryje atgaline eisena, burbtelėjo:

— Pasikark kartu su juo!

Tikras ženklas, kad pyksta, ir todėl sunkiai keliuosi nuo kėdės ir einu ieškoti dulkių siurblio . . .

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Que.

Mūsų ligoniai

Labai sunkiai slogos liga prikamavo drg. S. Čičinskienę. Nors ji lengvai ligoms nepasiduoda, bet šį kartą privertė atsigulti į lovą.

Jonas Vilkelis taip pat labai sunkiai pergyveno slogą kuri jį paguldė dviem savaitem į lovą, ir be gydytojo pagalbos neapsėjo. Jo žmona Janina kiek geriau atsilaikė.

Linkiu, kad sergantieji greit pasveiktų.

Išvyko—atvyko

Į Floridą, žiemos šventes praleisti ir saulute pasikaitinti, dviem savaitėm išvyko Birutė Mikailinaitė su savo sūneliu.

Danutė Kaušylytė su savo vyru, kalėdas ir naujus metus praleisti išvyko į Caribbean Salas.

Šiuos žodžius rašant, Marytė Čekaitienė laukia atvykstant šventes praleisti sūnaus su šeima iš Jungtinių Amerikos Valstijų.

Iš Toronto žiemos šventes praleisti atvyksta dr. Robertas Tautkus su savo žmona. Jie aplankys abejus tėvelius—A. M. Tautkus ir J. H. Kurylus, bobutę O. Veršinskienę ir kitus draugus.

Paminėjo liūdną sukaktį

Gruodžio 11 d. Marytė Šalčiūnienė suruošė vienų metų liūdną sukaktį nuo jos mylimo gyvenimo draugo mirties. Sukvietė visus buvusius velionio ir savo artimus draugus ir drauges, ypatingai tuos, kurie laike šermenų jai daug pagelbėjo, pirko gėles, išreiškė užuojautą, aukojo širdies institutui. Ji norėjo paminėti vyro mirtį kartu su visais ir visiems padėkoti. Po maldų visus pakvietė prie gausiai ir skoningai paruoštų valgių. Ten ji visiems nuoširdžiausiai padėkojo.

Marytei lieka palinkėti geros sveikatos ir tvirtos ištvermės pergyventi šį skausmingą laikotarpį, netekus mylimiausio ir brangiausio gyvenimo draugo, su kuriuo laimingai išgyveno virš 10 metų. **P.**

Neatpažįstamai pasikeitė Šiaulių centrinė Vilniaus gatvė. Ji tapo gražiu pėsčiųjų bulvaru. Jį puošia mažosios architektūros statiniai, fontanai, dekoratyvinės vazos, skulptūros ir paminklai. Bulvare spalvingesni tapo namų fasadai, parduotuvių vitrinos.

Nuotraukoje: **Miesto vyriausiasis dailininkas Vilius Puronas [viduryje], architektas Gailutis Urbonas [kairėje] ir dizaineris Vilius Deveikis aptaria miesto puošimo eskizus.**

ALGIMANTAS BALTAKIS

DRAUGYSTĖ

Kuo mes turtingi?

Derlingais laukais.
Geležim ir anglim.
Milžinais fabrikais.
Nafta iš Baku.
Ferganos šilku.
Visus mūs turtus
Ir išvardint sunku.

Bet mūsų brangiausias turtas
Draugystė!

Kuo mes galingi?

Derlingais laukais.
Geležim ir anglim.
Milžinais fabrikais.
Lėktuvais ir tankais.
Raketom greitom.
Tėvynės gynėjų
Plieniniėm gretom.

Bet mūs tvirčiausias ginklas
Draugystė!

Užgimusi Spalio liepsnoj,
Subrendus darbe ir kovoj,
Skambėk tu ir mūsų dainoj,
Kaip žodis gražiausias:
Draugystė!

Sao Paulo, Brazilija

Sao Paulo lietuviai, "Laisvės" skaitytojai, sveikiname laikraštį "Laisvę" ir visą kolektyvą su ateinančiais 83-čiais Naujaisiais Metais. Linkime "Laisvei" dar daug metų ištvermės su jos misija lankyti savo skaitytojus, ir jums brangūs laisviečiai, sėkmės darbuose visuomenės labui.

Lai gyvuoja taika!

A. PŪKELIS

Mirus Tarybų Sąjungos prezidentui generaliniam komunistų partijos sekretoriui, nusipelnusiam didvyriui Leonidui Iličiui Brežnevui, Sao Paulo lietuviai pažangiečiai, siunčia nuoširdžią užuojautą Jo šeimai ir visai Tarybų Sąjungos liaudžiai.

* * *

Mirė Pranas Ramanauskas, kuris gyveno Sao Paulo, ilgametis spaudos skaitytojas. Reiškiame gilią užuojautą Jo žmonai Margaret, kuri paliko liudėsyje.

* * *

Mirė draugės Magdalenos Valentienės sesutė, kuri gyveno Tarybų Lietuvoje. Mūsų didelė užuojauta draugei Magdalenei.

* * *

Mirus A. Bimbai, ilgamečiui laikraščio "Laisvės" redaktoriui, Sao Paulo lietuviai, "Laisvės" skaitytojai siunčia jo šeimai ir visiems laisvečiams nuoširdžią užuojautą.

A. VIRBALIS

Pirmasis lietuviško romano kūrėjas

Kas gi nežino puikaus lietuviško romano "Algimantas"? Kas nesižavėjo juo? Kiekvieno jaunuolio, perskaičiusio šį romaną, krūtinėje dar labiau įsiliepsnodavo meilė savo tėvynei Lietuvai, savo garsiems protėviams, puikiems jų vadams. Perskaitęs šį romaną, kiekvienas pasijusdavo esąs garbingos ir senos tautos sūnus ar dukra ir dar su didesne meile ir uolumu dirbo tėvynei ir tautai naudingą darbą. Romane vaizduojama tryliktojo šimtmečio Lietuva, kada joje kūrėsi centralizuota valdžia, kada Lietuvą tiek iš vakarų, tiek iš rytų puolė įvairūs priešai, skandindami ją kraujuje ir gaisruose, norėdami padaryti Lietuvos žmones savo vergais. Romane vaizduojama, kaip lietuviai drąsiai kovojo su priešais, nepabūgę jų pranašumo ir klastų, drąsiai gynė gimtą kraštą, savus papročius, savą tiesą, savo tikybą. Tų, romane vaizduojamų, didvyrių dėka Lietuva išlaikė savo valstybingumą ir tautiškumą. Romaną "Algimantas" pravartu perskaityti kiekvienam.

Tad kas gi autorius šio puikaus istorinio romano, pirmojo lietuviško romano? Tai Vincas Pietaris, kurio mirimo aštuoniasdešimtąsias mirties metines netrukus paminės visa lietuvių tauta.

Vincas Pietaris gimė 1850 m. spalio 9 dieną Žiūriuose-Gudeliuose Vilkaviškio rajone. Mokslo siekė Marijampolės ir Suvalkų gimnazijose. Baigęs gimnaziją, įstojo į Maskvos universiteto fizikos-matematikos fakultetą, kurį baigė 1875 metais. Tačiau įsigytoji specialybė jam nebuvo prie širdies. Jį traukė medicina. Todėl jis vėl mokėsi universitete—šį kartą medicinos. 1879 m. baigė medicinos fakultetą. Gydytojavo Demjauske (Novgarodo sritis), Ustižmoje (Vologdos sritis), kur 1902 m. spalio 3 d. nustojo plakusi šio didžio rašytojo, lietuvio-patrioto, romantiko širdis. Likosi daug neįkūnytų planų, troškimų, anksti nutrūkus gyvybės siūlui.

V. Pietaris, nors būdamas toli nuo Lietuvos, palaikė ryšius su lietuviais rašytojais, tautinio atgimimo sąjūdžio entuziastais. Jis buvo nuolatiniu bendradarbiu "Varpe", "Lietuvos ūkininke", "Apžvalgoje", "Tėvynės sarge", "Žinyčioje", "Apšvietoje". Vien iš minėtų laikraščių sąrašo matome, kaip plačiai bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje V. Pietaris. Kadangi caro valdžia buvo uždraudusi lietuvišką spaudą, tai lietuviški leidiniai (laikraščiai, knygos ir kt.) buvo spausdinami Rytpriūsiuose, daugiausia Tilžėje. Už bendradarbiavimą lietuviškoje spaudoje, lietuviškos spaudos platinimą bei skaitymą žmonės buvo sodinami į kalėjimus. tremiami į Sibirą. Taigi, V. Pietaris buvo didelis patriotas-lietuvis, kad nepabūgo valdžios ir bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje. Kad visai nesusektų autoriaus, po savo kūriniais jis pasirašinėdavo įvairiais slapyvardžiais k. a.: Prūso, Žuvėdros, Seno lietuvio, Žiūrio, Savojo ir kt. V. Pietaris per savo gyvenimą be romano "Algimantas" parašė nemaža apsakymų k. a. "Vincas Zanavykas, "Dvi Stukos Pečkių melagiaus", "Raugalų Raulas", "Kaimo Sūdos" ir kt. vaizdavo devyniolikto amžiaus pabaigos Lietuvos kaimo gyvenimą, pasmerkdamas jų ydas, vaizdavo ūkininkų ir samdinių santykius. Apysakoje "Keidošių Onutė" parodė lietuviškosios inteligentijos formavimąsi, ragino moteris siekti mokslo, žinių, nurodė kaimui kelius į šviesą Pjesėje "Kova ties Žalgiriais" vaizduojama Lietuvos praeitis, ryškios tautiškumo tendencijos. V. Pietaris parašė savo atsiminimus ("Iš mano atsiminimų"), kuriuose aprašo savo gyvenimą. Sutiktus draugus, kaimynus, kultūrinę veiklą ir pan. Tai pirmasis memuarinis kūrinys lietuvių literatūroje. Parašė pasaką vaikams "Lapės gyvenimas ir mirtis"; o taip pat publicistinių straipsnių ("Siberija ir jos kaliniai", "Neužpelnyti Muravjovo laurai" ir kt.) kuriuose vaizdavo lietuvių tautos vargus prieš spaudos metais. V. Pietaris parašė darbų filosofiniais bei istoriniais klausimais k. a. "Senovės pinigai ir jų vardai pas rusus ir lietuvius", "Lietuva pirm šimto metų", "Keletas žodžių apie geneologiją Lietuvos kunigaikščių" ir kt. bei brošiūrą "Lietuviai amžių glūdumose". Istoriniai jo darbai pasižymi lietuvių idealizavimu, rašyti su didele meile lietuvių tautai, Lietuvos žemei.

Ankstyva mirtis nutraukė gabaus rašytojo, puikaus ir nuoširdaus gydytojo gyvenimą. Ir tai, ką V. Pietaris parašė yra didelis indėlis į lietuvių literatūrą. Jo kai kurie raštai išleisti prieš keletą metų Vilniuje. V. Pietaris gyvas lietuvių literatūroje bei atmintyje.

Kęstutis Balčiūnas

M. K. ČIURLIONIO KONKURSAI

Gruodžio mėnesį Vilniuje įvyko penktasis tarprespublikinis M. K. Čiurlionio pianistų konkursas. Jame dalyvavo 43 jauni muzikantai iš penkių respublikų—Lietuvos, Estijos, Latvijos, Baltarusijos ir Moldavijos. Daugiau kaip trečdalį konkurso dalyvių sudarė vilniečiai—Lietuvos konservatorijos ir M. K. Čiurlionio vidurinės meno mokyklos auklėtiniai. Iš šešių naujųjų laureatų trys yra vilniečiai.

Vertinimo komisija, kuriai vadovavo Lietuvos konservatorijos rektorius profesorius Jurgis Karnavičius, pirmąją vietą pripažino šios aukštosios mokyklos profesoriaus K. Grybausko auklėtiniui ketvirtakursiui Zbignevui Ibelgaubtui. Jam įteiktas ir specialus prizas už geriausią M. K. Čiurlionio kūrinių atlikimą. Z. Ibelgaubtas grojimo meistriškumo pagrindus įgijo Vilniaus M. K. Čiurlionio vidurinėje meno mokykloje ir jau pirmaisiais studijų metais konservatorijoje tapo respublikinio jaunų atlikėjų konkurso laureatu.

M. K. Čiurlionio pianistų konkurso laureatų vardus pelnė konservatorijos antrakursė Rūta Šmigelskaitė ir trečio kurso studentė Živilė Karkauskaitė. Dar trys vilniečiai studentai tapo konkurso diplomantais. Laureatų tarpe—taip pat buvo Tallinno ir Minsko konservatorijų studentai.

— Čiurlionio konkursai,—pasakoja profesorius J. Karnavičius,—susilaukė plataus pripažinimo. Jauniesiems muzikantams jie atveria kelią į koncertinę veiklą, o ne retam ir į sąjunginius bei tarptautinius konkursus. Pasibaigus konkursui, visi laureatai surengia bendrą koncertą Vilniaus visuomenei. Gražia mūsų laureatų tradicija tapo kiekvieną vasarą šeštadieniais ir sekmadieniais koncertuoti poilsiautojams Druskininkų kurorte, M. K. Čiurlionio name-muziejuje.

Pirmasis M. K. Čiurlionio konkursas buvo surengtas 1965 metais. Jame dalyvavo penkiolika Lietuvos muzikantų. Bet jau tada jis sukėlė didelį susidomėjimą ir už Lietuvos ribų. Todėl antrasis, surengtas 1968 metais, jau tapo tarprespublikiniu. Tuomet varžėsi 35 Lietuvos, Latvijos, Estijos, Baltarusijos ir Moldavijos pianistai ir vargonininkai. O išaugus konkurso autoritetui, nuo trečiojo jame dalyvauti kviečiami tik pianistai. Tiek atlikimo meistriškumu, tiek ir dalyvių skaičiumi šiemetinis pranoko visus ankstesniuosius. Tai rodo, kad auga graži tarybinių muzikų pamaina. **J. Žukauskas**

Nuotraukoje: **1982 metų M. K. Čiurlionio konkurso laureatas Z. Ibelgauptas.**

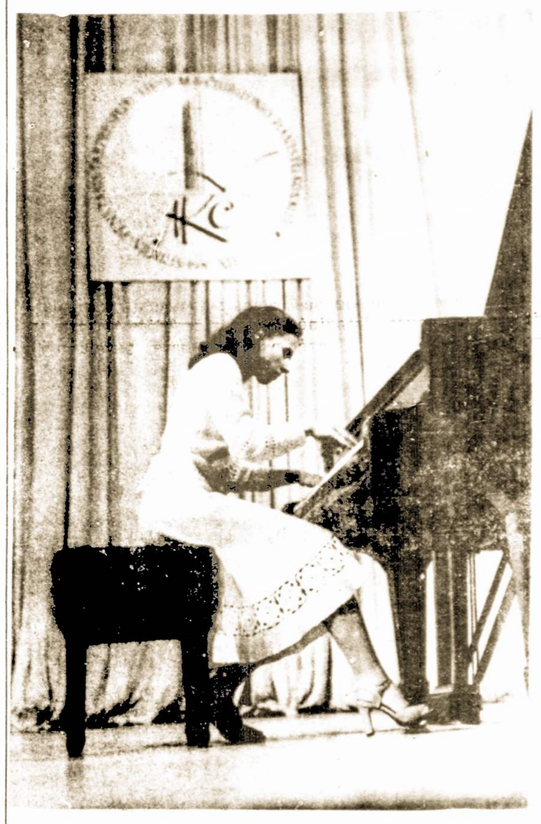

Nuotraukoje: **1982 metų M. K. Čiurlionio konkurso laureatė R. Šmigelskaitė.**

A. Sabaliausko nuotraukos

RASTI Č. DARVINO UŽRAŠAI

Anglų spaudoje pasirodė žinutė, kad Kembridžo universitete atsitiktinai rasti du sąsiuviniai Čarlzo Darvino užrašų ir eskizų, darytų daugiau kaip prieš šimtą metų. Sąsiuviniai gulėjo senoje kartono dėžėje, ant kiekvieno jų užrašyta: „Darvino augalai iš Pietų Amerikos".

Manoma, jog seniai užmiršti arba savo laiku nepanaudoti Darvino duomenys, kurie dabar tiriami, bus labai naudingi, kad būtų galima teisingai įvertinti mokslininko kelionės rezultatus.

● LĖKTUVŲ PASAULINIS PARKAS

615 aviatransporto kompanijų (neįskaitant „Aerofloto") dabar turi 9220 reaktyvinių keleivinių lėktuvų. Šį skaičių paskelbė VFR agentūra DPA. Keleiviniai lėktuvai (be socialistinių šalių) per metus sunaudoja apie 100 mln. t degalų, t. y. apie 5% visų sunaudojamų naftos produktų.

o o o

Dar vis tikiu gyvybės jėgą,
Kuri rusena širdyje,—
Plaukai šarma seniai nubėgo—
Klajoju vienas kelyje.

Einu, klumpu ir vėl keliuosi:
Tokia gyvenimo prasmė!
Esu lietuviškasis uosis—
Žinau, garbinga ta kilmė!

Kely dažnai juk galvą lenkia
Nuoširdžią garbę reikšdami,—
Viens-kits ir akmeniu sutrenkia—
Visvien juk laiko žmogumi.

Kai kas pavydo giją rezga,
Kada pasiseka kely,
Už vis daugiau žmonių čia merga
Nuoširdų ačiū širdyje.

Dar vis tikiu gyvybės jėgą,
Kuri ilgai mane lydės,
Daug metų darbuose prabėgo,
Dar daug darbų nudirbt reikės!

Kęstutis Balčiūnas

o o o

Sveikiname visus draugus ir artimuosius su

Naujais Metais

Lai gyvuoja Taika ir Tautų Draugystė visame pasaulyje!

Helen ir Robert Feiferiai
St. Petersburg, Florida

Naujųjų Metų proga

Lai 1983 metai artina pasaulį prie pastovios taikos ir laisvės.

RUDOLFAS BARANIKAS
MAY STEVENS
New York, N. Y.

ŠVENČIŲ PROGA

Sveikinu "Laisvės" administracija ir redakcija, Niujorko Lietuvių Moterų Klubo nares, visus draugus ir pažįstamus, visus gimines Lietuvoje ir Latvijoje.

Visiems linkiu laimingų, sveikų Naujųjų Metų.

ELZBIETA KASMOČIENĖ
Picayune, Miss.

Naujųjų Metų proga

Sveikinu visus draugus ir pažįstamus. Linkiu visiems geros ištvermės ir ramybės pasaulyje.

IGASĖ DANIELS [DANILEVIČIENĖ]

Mano adresas: Gussie Daniels, 24 Harrison Ave., Apt. 413, Panama City, Fla. 32401

Su Naujais 1983 Metais

Linkime ramybės geros valios žmonėms visame pasaulyje.

J. ir J. JORDAN
Palm Beach Gardens, Fla.

Nuotraukoje: **Tapytojos monumentalistės Gražinos Arlauskaitės freska "Šiaulių žemė".**

A. Dilio nuotrauka

Randasi senelių namuose

Mariona Adams (Žvirblienė), Nelės Ventienės teta, gruodžio 24 d. sulaukė 94 m. amžiaus. Ji gyveno Ronkonkoma, L. I. Ji sena "Laisvės" skaitytoja ir rėmėja.

Paskutiniais mėnesiais jai pradėjo skaudėti kojas. Ligoninėje ją palaikė dvi savaites ir išleido.

Kadangi viena negalėjo gyventi, tad reikėjo ieškoti seneliams namų prieglaudos. Jų yra daug, bet reikia turėti kapitalo, kad priimtų. Vieną surado toli Long Islande—Patchogue miestelyje.

Jos dabartinis antrašas: Mary Adams, Patchogue Nursing Center, 25 Schoenfeld Boulevard, Patchogue, N. Y. 11772. **P.**

Buvo susirgęs

"Laisvės" Bendrovės direktorių tarybos veiklus narys Karolis Benderis buvo sunegalavęs, ir jam teko išbūti ligoninėje dvi savaites. Bet dabar Karolis sako jaučiasi gana gerai.

Miami, Fla.

PRANEŠIMAS

L.S.K. susirinkimas

Lietuvių Socialio klubo metinis visuotinas susirinkimas įvyks sausio 12 d. 1 val. po pietų klubo salėje, 2610 N. W. 119th St., Miami, Fla. 33169. Kviečiame visus narius skaitlingai dalyvauti. Labai svarbu aptarti Klubo ateities reikalus. Nariai kurie gyvena kituose miestuose, taip pat ir mirusiųjų narių artimi giminės, kurie turite Klubo certifikatus, prašome parašyti klubui virš minėtu adresu. Priduodant vardą—ir savo pilną adresą. Jūsų prisiųsti laiškai bus skaitomi Klubo miniame susirinkime. **Valdyba**

Į DARBĄ

Kol krūtinėj ryžtas dega,
Kol dar esame jauni,
Nerangumo laužkim ledą
Ir gyvenkim viltimi!

Neškim šviesą per tėvynę!
Kelkim garbę Lietuvos!
O planai, širdy užgimę,
Lai kasdien labiau keros

Kurkim! dirbkim!
Nenurimkim!
Laimę raskime darbe!
Ir svajonę pasivykim!
Ir gyvenkim svajone!

* * *

Kai rytas prašvinta,
saulutė meiliai
Rasos lašelius nubučiuoja,
Įaugę į širdį jausmų sūkuriai
Švelniausiąją dainą dainuoja.

Vis noris
keliauti pasaulio keliais
Ir didžiąją meilę surasti,
Lai šviestų žmonėms
ji savais spinduliais
Tą klaikią gyvenimo naktį.

* * *

Tu sakai,—širdies aš neturiu
Ir nepažįstu graudulio,—
Su visais šiandien aš išeinu
Ant juodo žemės gaublio,
Ir dalinu po trupinį širdies
Bei meilės svaigulio,
Tegul visi visi girdės
Taikos balandį skraidantį.

Kęstutis Balčiūnas

ATSISVEIKINOME SU O. BABARSKIENE

1949 m. Ona ir Juozas Babarskai iš Argentinos, Buenos Aires miesto, giminių Vinco Vinckūnų šeimos iškviesti atvyko į Jungtines Amerikos Valstijas ir apsigyveno Brooklyn, N. Y.

Jie atsivežė 9 metų dukrelę Ireną, kurią išleido į aukštesnį mokslą.

Dabar Irena ištekėjusi už Steven Trivers. Jie augina savo dvi dukreles, Onutės anūkėles Andrea ir Juliana. Jos gyvena Kalamazoo, Mich.

O. Babarskienė pardavė savo svetingą namą, kuriame išgyveno daug metų ir išvyko apsigyventi arčiau savo artimųjų į Kalamazoo, Mich.

1976 m. mirė Onutės mylimas vyras Juozas Babarskas. Mirus gyvenimo draugui, kad gyvenimas nebūtų liūdnas, nuobodus, ji atėjo dainuoti į Aido chorą, kuriame išbuvo daug metų.

O. Babarskienė keletą metų buvo išrenkama į "Laisvės" Direktorių Tarybą. Ji priklauso Lietuvių Literatūros Draugijai ir Niujorko Lietuvių Moterų Klubui.

Lietuvių progresyvės organizacijos pasiges Onutės darbštumo. Ji per daug metų dirbo virtuvėje, gamindama maistą banketams. Jie padarė organizacijoms, ypatingai "Laisvės" paramai pelno.

Labai gaila, kad negalėjome surengti didesnių išleistuvių kuriose būtų dalyvavę daugiau jos draugų kurie būtų galėję atsisveikinti, paspausti Onutei ranką ir palinkėti geros sveikatos ir gero gyvenimo naujoje aplinkoje. Atsisveikinom tik keletas jos draugų.

Su Onute atsisveikinti atvyko Moscow News ir Vilniaus "Tiesos" korespondentas prie Jungtinių Tautų Sigitas Krivickas su žmona Irena. Sigitas palinkėjo Onutei geros sveikatos, sėkmės gyvenime naujoj vietoje. Irena aprišo O. Babarskienę Lietuvos moterų išausta gražia lietuviška tautiška juosta. Onutės dukrelė Irena labai susijaudino, kad jos mamytę taip gražiai pagerbė ir įvertino už jos atliktus darbus.

Už Onutės sveikatą išgėrėme taurelę šampano, palinkėjome laimingo gyvenimo ir prašėme, kad mūs nepamirštų. **P. Venta**

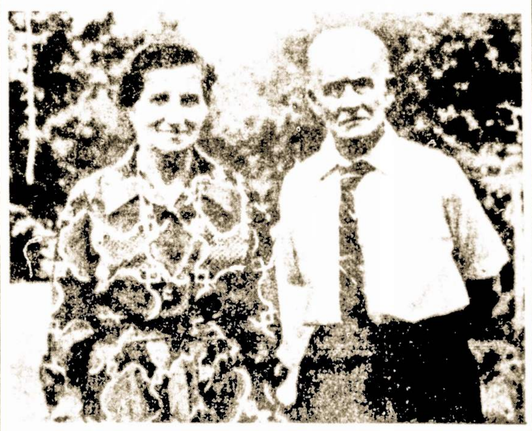

O. Babarskienė ir J. Babarskas savo sode [1975 m.]

Panašūs ar nepanašūs?

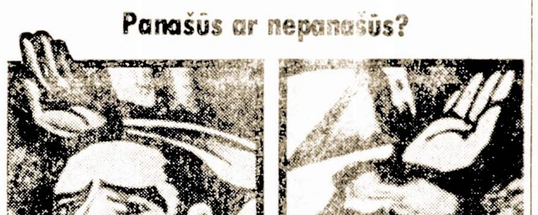

Detalės iš bažnyčios vitražo Prancūzijos miestelyje Ize. Turistai pastebėjo, kad veidas dešinėje yra panašus į prezidentą Francois Mitterrand, o kairėje—į Prancūzijos komunistų partijos vadą Georges Marchais.

Paryžius. — Normandijos provincijos miestelyje Izė 1978 m. buvo atstatyta septynioliktojo šimtmečio bažnyčia, kurią buvo sunaikinęs uraganas. Tada niekas nepastebėjo, jog vitraže, vaizduojančiame Kristaus prisikėlimą, dviejų kareivių veidai yra labai panašūs į gyvus Prancūzijos lyderius: vienas į Prancūzijos prezidentą Francois Mitterrand, o kitas—į Prancūzijos Komunistų partijos vadą Georges Marchais.

Dabar ir patys gyventojai, kurių iš viso miestelyje yra 607, sako, kad panašumas esąs, bet niekas to nepastebėjęs, ligi nepradėję kalbėti turistai.

TARYBŲ LIETUVOJE

MIRUS

Povilui Krivickui

Reiškiame gilią užuojautą jo sūnui TSRS akredituotam žurnalistui prie Jungtinių Tautų Sigitui Krivickui ir jo šeimai, taipgi visiems giminėms bei draugams gyvenantiems Tarybų Lietuvoje.

WALTERIS ir BRONĖ KERŠULIAI
POVILAS ir NELĖ VENTAI
Brooklyn, N. Y.

Žiemos švenčių proga

Sveikinu visus gimines, draugus, bičiulius Amerikoje, Kanadoje ir Tarybų Lietuvoje. Taipgi sveikinu sesutes Adelę Urbanavičienę su šeima ir Damutę Baltrušaitienę su šeima. Linkiu visiems sveikatos, džiaugsmo ir taikos visame pasaulyje.

JULIA LAZAUSKIENĖ
Lauderdale Lakes, Fla.

Žieminių švenčių proga

Sveikiname gimines, draugus ir bičiulius Lietuvoje, Amerikoje ir Argentinoje su žieminėmis šventėmis ir Naujaisiais Metais.

A. BABARSKIENĖ ir duktė
IRENA su šeima

Žieminių švenčių proga

Sveikinu gimines, draugus, bičiulius Lietuvoje ir Amerikoje. Linkiu sveikatos ir sėkmės gyvenime su ateinančiais Naujaisiais metais.

ONA ČEPULIENĖ
Brooklyn, N. Y.

BRIEFS

Robert Posey from Rochester, N. Y. writes in the New York Post:

"Jack Anderson in "Visitors to the Soviet Union are hassled by the KGB" gives a distorted view of what it's like to visit Russia (Travel section, Nov. 23).

I was in the Soviet Union and the Ukraine in July and August. None of the harassment that Anderson described happened to me.

Nor did it happen to any of the other 150 Americans on the Volga Peace Cruise.

I spent many hours wandering around taking pictures of anything I pleased and talked with a number of people, since I know some Russian. I was never followed.

Russians and Ukrainians went out of their way to help me."

* * *

An unusual new hot line has been created to help people who suffer from overindulgence of food during the festive season.

It will be staffed by doctors who will give advice to callers on the treatment of heartburn and indigestion.

It is the mastermind of the American Digestive Disease Society, which says that some preventive measures will make it unnecessary for you to ever have to call the service.

For one thing, don't eat too much and avoid spicy foods and candy, advises the society's Dr. Arnold Levy.

And he also points out a fascinating fact—burping, apart from not being good manners, does more harm than good.

He says it fills the stomach with more air than it requires and sends acid into the esophagus.

But if all else fails, the number for the hot line, which is open through New Year's, is 301-652 9293.

[Star]

* * *

Timpson, who is 71, has started writing a book about these times, hard times in the late 20's and 30's when she traveled around the country trying to organize textile worker unions. "I've

Ann Burlak Timpson

written 65 pages. I've gotten to the point where I was arrested in Georgia. I was arrested quite a few times, but I was never convicted of anything." Just recently Timpson was awarded in New York by the Wonder Woman Foundation and received a check for $7,500 to help to finish her book. She was one of the first of 18 national awards given to women over 40 who have helped improve the life of people around them.

One of those awarded women had worked for a decade to bring a clinic to her remote Kentucky mountain community. Another had taken a Harvard Law degree and turned down high paying corporate law jobs in order to work at a low salary for pension reform.

For all her modesty Timpson's own story is no less impressive, which is why a librarian from Radcliffe's Library, where she had been doing some research, nominated her.

Timpson is the daughter of Ukrainian immigrants, who went into the silk mills of Pennsylvania at 14.

Last June 12, Ann Burlak Timpson joined with others on the streets of New York to march in favor of a Nuclear Freeze.

She has been a friend of Elizabeth Repshis from Mass. for many years. When there was a Lithuanian Club in Boston Timpson always attended their affairs.

Elizabeth sent me the information about her. **Ilse**